

Nõuandja sõjameestele ja nende omastele.

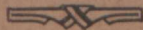
Viies osas ühes lisaga.

Seadused ja uuemad määrused paiuki ja abiraha saamise kohta kroonult ja mitmesugustest komiteedest. Kuidas oma õigust nõuda ja kaevata.

Haiguste nimekirjad; haigused, mis väeteenistusest wabastawad, ühes seletustega.

Palwekirjade vormid Wene keeles.

Kokku seadnud Hans Rebane.

Tartus, 1916.

Trükitud Eesti Kirjastuse-Ühiskuse „Postimehe“ trükitojas.

See, kui selle targa
kõige valmis jäänud, ja
kõnni aasad,
mõtleb ühe wäga
wäärtoolokse Kollega
jääle ja jätkevad
eksemplari; kuu Paulupe
gratis!

H. Põu

Nõuandja sõjameestele ja nende omastele.

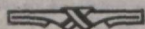
Viies osas ühes lisaga.

Seadused ja uuemad määrused paiuki ja abiraha saamise kohta kroonult ja mitmesugustest komiteedest. Kuidas oma õigust nõuda ja kaevata.

Saiguste nimetirjad; haigused, mis väeteenistusest vabastavad, ühes seletustega.

Palwekirjade vormid Wene keeles.

Kokku seadnud **Hans Rebane.**

Tartus, 1916.

Trükitud Eesti Kirjastuse-Ühikuse „Postimehe“ trükitojas.

Дозволено военною цензурою.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

25772

Õesfõna.

Sõjamehel ja tema perekonnal on tarwis kindlasti teada, kuidas riik, kelle teenistuses ta on, tema ja ta perekonna eest hoolitseb. Mõlematele annab riik sõja ajal kui ka pärast sõda abi. Riigilt ehk kroonult abi saada on sõjamehel kui ka ta omastel täieline õigus. Suuremalt jaolt ei ootagi riik, kunas temalt abi järele tullakse, waid annab seda ise, ilma küsimata. Abiandmiseks on mitmesugused korraldused loodud.

Sagedasti juhtub aga, et sõjameestel ja nende perekondadel abiandmise juures wiitwituksi ja takistusi tuleb. Juhtub wigu ja eeskituksi. Sarnastel kordadel ei tea sõjamees ja ta perekond pahatühti, mis pääle hakata. Otsitakse nõu siit ja säält, kus juhtub, ka esimese wastutuleja käest.

Abiandmise kord ja wiis on aga seadustes selgesti ära tähendatud. Pääle seaduste on weel ministrid ja muud ülemad mitmesuguseid määrusi ja korraldusi annud.

Rõike seda täpikäält tunnawad ainult üksikud. On aga tingimata tarwis, et sõjamehed ja iseäranis nende perekonnad wähemalt pääasjades teaksid, missugused nende õigused on ja kuidas nad riigilt abi saawad.

See raamat tahab nüüd senist puudust kaotada ja sõjamehele ja tema perekonnale teesid näidata, kuidas kroonult abi saab, ja on sellepääle waatamata, et ta oma kausta poolest kuigi suur ei ole, õige täielik. Temas on mitu osa. Esimeses osas näidatakse, kuidas sõjamees paiukit saab, teises, kuidas sõjamehe lesk ja waesedlapsed paiukit

saavad ja kolmandas, kuidas sõjamehe perekond kroonuabi sõja ajal saab. Neljandas osas tuuakse mitmesugused abiandmise komiteed, viiendas Georgi kawaleride paiuk ja lisaks veel haiguste nimefiri, mis õiguse annavad kroonult paiukit saada. Juurde on lisatud veel haiguste nimefiri, mis wäteenistusest wabastawad ja lõpuks mitmesuguste palwefirjade wormid Wene keeles.

Kõik need osad on seaduste ja uuemate määruste ja korralduste põhjal kokku seatud, kus juures hiljuti trükkis ilmunud üllewenemaalise linnadeliidu õigufeteadlise osakonna põhjalikku tööd on tarwitatud, mis juure hoole ja asjatundmisega on tehtud. Sellest suurest tööst on seda tarwitatud, mis meie sõjameestele kõige tähtsam, ja juurde lisatud see, mis sääl puudub. Lifa on aga iseseiswalt kokku seatud.

Raamat tohiks kümnete tuhandate meie sõjameestele ja nende perekondadele tarwiliseks käsiraamatuks saada nüüd kui ka pärast sõda, niisama hästi ka sellekohastele asutustele, kes seatud on sõjameeste eest hoolt kandma.

S. R.

Tartus, märtsi-kuul 1916.

Esimene osa.

Ulamwäeliste paiuk.

(Paiuki Seadus, Sead. Kogu XIII Rõide, 2. Raamat, 1896. a. wäljaanne, lisa 1912. ja 1913. a.).

I. Kellel on õigus paiukit saada?

25. juunil 1912. a. wäljaantud paiuki - seadus (praegu §§ 807—888 uuest seadlusest paiukisaamise kohta) käib nende alamwäeliste kohta, kes Jaapani sõja algusest saadik, s. o. 27. jaanuarist 1904. a. pääle wäeteenistusest wabastatud on. (§ 807, p. 1.).

Selle seaduse alla käiwad:

1) Ulamwäelised maa- ja merewäes, piiriwahid ja need, kes sandarmite korpuses teeninud, kes wäeteenistuses kas liiju järele ehk wabatahtliselt on olnud. Selle juures on ükskõik, kas on nad jäädawalt teenistusest wabastatud, wõi on nad paiuki määramise ajal tagawarawäeliste ehk maakaitsewäeliste nimekirjas. (§ 813, p. 1.).

2) Wäeteenistusesse kutsutud maakaitsewäelised (ratnikud), kes enne sõjateenistuses olnud ei ole. (§ 813, p. 2.).

3) Ulamwäelised kõigist kasakate wäeosadest.

4) Rõik need, kes sõjaajal asutatud sõjawäe-drushinades (maakaitse-polludes) on teeninud, kui need wäeosad alaliselt koos ja kui neil sõjawäeline korraldus on olnud. (§ 813, p. 3.).

Õigus paiukit saada on seaduse järele ülemalnimetatud alamwäelistest neil, kes töowõimu on kaotanud haawade, sisemiste ehk wäliste wigastuste ehk haiguste tagajärjel, kui need haawad, wigas-

tused ehk haigused wäeteenistuse kohustuste täitmise juures on saadud. (§ 807).

Alamwäelistel on õigus paiukit saada selle pääle waatamata, mis sugune nende warandusline seisuford on.

II. Paiuki suurus.

Aasta paiuki suurus määratakse selle järele, mis sugusel määral ülemalnimetatud alamwäelised oma töowõimu on kaotanud ja jagatakse järgmisesse wiide osasse: esimeses osas — kakssada kuus- teistkümmend rubla — kui töowõim täieliselt on kaotatud (100 prots.), nii et alamwäelise järele alaliselt keegi kõrwaline isik wälwama peab; teises osas — sada kuus- teistkümmendkahetse rubla — kui töowõim täieliselt on kaotatud (100 prots.), aga kõrwalise isiku järele- walwust mitte alaliselt tarwis ei ole; kolmandas osas — sada- kahetse rubla — kui töowõim õige tuntawalt on kaotatud (70—100 prots.); neljandas osas — kuus- teistkümmendkuus rubla — kui töowõim keskmiselt on kaotatud (40—70 prots.) ja wiendas osas — kolmkümmend rubla — kui töowõim ainult osalt on kaotatud (10—40 prots.). (§ 814.)

Neid paiuki summasid suurendatakse:

Alamwäelistele alamohwitseri ehk muudest ametitest, mis sellele wastawad, kui nad neis ametites wähemalt ühe aasta on olnud — 10 protsenti.

Alamwäelistele, kes wähemalt wiis aastat üle aja teenistuses on olnud — 20 prots., selle pääle waatamata, kas nad wäljateenitud aja eest ühefordset abiraha saawad wõi mitte.

Alse-lipnikud (saurjäd) ja ase-ametnikud saawad ka 20 prots. paiukit rohkem, kui alamwäelised. (§ 816.)

Isikutel, kes makswa seaduse põhjal paiukit saawad, ei ole õigust paiukit Aleksandri Komiteest saada, wõiwad jäält aga ühe- fordsset abiraha saada. Isikud, kellel õigus on „Wabastaja ja Kan- nataja Tsaari mälestuseks“ asutatud paiukit saada ja ühtlasi ka õiguse saawad üleüldise paiuki-seaduse põhjal paiukit saada, saawad ühe neist paiukitest, mis suurem on. (§ 810.)

III. Wigastuste registreerimine ehk üleskirjutamine.

Alamwäelisel on ainult siis õigus paiukit saada, kui ta wäe- teenistuses olles oma töowõimu on kaotanud. Sellepärast peab täpikäelselt kõik wigastused, mis alamwäelised teenistuse kohustuste

täitmise tagajärjel saanud, registreerima ehk üles kirjutama. Wäeosad, sõjawäe hospitalid, sidumise punktid, edasiisaatmise komisjonid, sanitarrongid — need märgivad kõik teated, mis paiuki saamise õigusega kuidagi ühenduses, alamväelise raamatukesesse, seals iseäraliselt määratud osasse. Kui alamväelisel seda raamatut mitte kaasas ei ole, siis antakse talle ülemalnimetatud asutustelt iseäraline pileet, kuhu teated tema haawade ja haiguste kohta üles märgitakse ja ühtlasi ka põhjusel ära tähendatakse ja aeg, millal nad saadud. Pääle selle kirjutawad need asutused sarnased teated iseäralisesse raamatusse, mis asutuste eneste kätte jääwad.

Teated haawade ja haiguste kohta, mis alamväeline rahu ajal saanud, saadetakse maakonna wäeülemale, kelle alla alamväeline läib, ja märgitakse ühtlasi ka tema raamatukesesse ehk pileti pääle. Sõjas saadud haawade ja wigastuste kohta saadetakse teated maakonna wäeülemale ainult siis, kui ülemalnimetatud asutused oma tegewuse on lõpetanud ehk kui maa- ja merewägi rahujalale on seatud. (§ 818).

IV. Arstiline järelewaatus painki-õiguse saamiseks ja õigus järelewaatust nõuda.

Alamwäelised, kes wäeosadest wäeteenistuses saadud haawade, wigastuste ehk haiguste tagajärjel wabastatakse, waadatakse arstiliselt läbi, kas neil õigus on paiukit saada, selle pääle waatamata, kas nad seda omalt poolt paluwad wõi mitte. (§ 819).

Kui aga alamwäelised juba pärast wäeteenistusest lahtilastmist oma töowõimu on kaotanud, ehk mitmesugustel muudel põhjustel nende lahtilastmise juures mitte arstiliselt järele ei ole waadatud, siis wõiwad nad wiie aasta jooksul pärast teenistusest lahkumist kirjalikult ehk suusõnal paluda, et neile paiukit määrataks. Sarnaste palwetega wõiwad alamwäelised järgmiste asutuste poole pöörata, oma elukoha järele:

1) Maakonna- ehk linna wäeteenistuse- komisjoni; 2) maakonna wäeülema poole; 3) talurahwa asjade komisjari poole ja 4) maakonna politseisse.

Need asutused ja isikud on kohustatud kõiki abinõusid tarwitu- sele wõtma, et palujad wõimalikult õige warsti arstiliselt järele waa- datakse, ja neile teada andma, missugune asutus neid järele waa- tab ja kudas.

Sarnastel kordadel, kui alamwäelised wäeteenistuses oma töödõimu täielikult on kaotanud ehk kui neil hädise terwise pärast raske on isiklikult paiuki määramist paluda, wõivad ülemalnimetatud isikud ja asutused, kui ta kogukonna walitsused oma algatusel, ilma et nimetatud alamwäelised omalt poolt palwet avaldaksid, neile paiuki määramise küsimust üles wõtta.

Allamwäelistel on pääle selle weel õigus otseteed sõjawäehaigemajade poole pöördä, et need ta terwise seisukorra järele waataks. Sarnastel kordadel wõetakse nad aga ainult siis järelwaatusetele, kui alamwäelisel raamat, pileet ehk muu ametlik dokument ette on näidata, kus ära on tähendatud, et sõjateenistus ta terwise pääle mõjunud on. (§ 820).

V. Asutused, kes alamwäelisi arstlikelt järele waatawad.

Paiuti-õiguse saamiseks waatawad alamwäelisi läbi järgmised asutused;

1) edasijaatmise- (ewakuerimise-) komisjonid wäe seljataga (kui töödõimu kaotamine koguni silmapaistew on — kehaliikmete, silmanägemise kaotus jne.); 2) edasijaatmise-komisjonid sifemaal; 3) iseäralised komisjonid ligemates wäehospitalides; 4) maakonna ehk linna wäeteenistuse-komisjonid, kes alamwäelise elukohale kõige lähemat. Ra wõib alamwäelist weel tema elukohas arstlikelt järele waadata, kui ta termis mitte ei luba ühte neist ülemalnimetatud asutustesse ilmuda. (§ 821).

VI. Tunnistus järelwaatamise kohta.

Asutus, kes alamwäelise arstlikelt järele waatab, seab selle kohta täielise tunnistuse kokku.

Selles tunnistuses peab ära tähendatud olema: 1) misjugal määral on töödõim kaotatud; 2) haiguste ja kehaliste wigastuste kohta käiwad punktid ja määrused, mille alla alamwäeline käib; 3) lõpuotsus selle kohta, kas töödõimu kaotamine sõjateenistusega ühenduses on ja kas töödõim jäädawalt on kaotatud, wõi on wõimalus weel paraneda. Wiimasel korral peab tunnistuses ära tähendatud olema, misjugal aja jooksul uus järelwaatus ette wõtta tuleb. Uut järelwaatust ei wõeta mitte enne aastat ja mitte hiljem kui kolme aasta pärast ette. (§ 822).

T ä h e n d u s : Misjugaused haigused ja tehaliised wigastused diguse annavad paiukit saada, selle kohta on nimekiri raamatu lõpul toodud.

VII. Paiuki määramine.

1. **Paiuki määramise kord.** Kui arstiline järelewaatus mööda on, määratakse alamwäelisele paiuk, ilma et tal endal selle juures weel tarwilik oleks iseäralisi sammusid astuda.

Ufutus, kes alamwäelise arstliselt järele on waadanud, mitte hiljem, kui nädali jooksul, saadab ülemalnimetatud tunnistuse maakonna ehk linna wäeteenistuse-komisjoni, kelle alla alamwäelise elamise piirkond käib. (§ 824).

Wäeteenistuse-komisjon otsustab, kui ta tunnistuse kätte on saanud, oma esimesel koosolekul küsimuse ära, kas alamwäelisele paiukit määrata wõi teda sellest ilma jätta.

Kui alamwäeline arstliselt mitte enne läbi waadatud ei ole, waatab komisjon ta ise läbi ja seab selle kohta tunnistuse kokku.

Kui komisjon otsuse on teinud paiukit määrata wõi sellest ilma jätta, annab ta oma otsusest wiibimata alamwäelisele teada. (§ 825).

Kui komisjonile saadetud tunnistus arstlise järelewaatuse kohta mingisugust kahtlust äratab, lasseb komisjon alamwäelist teist forda järele waadata, et tema digust paiuki saamiseks ära määrata. (§ 826).

2. **Eluagne ja tähtajaline paiuk.** Paiuk määratakse kas eluks ajaks wõi teatava tähtajani. (§ 815).

Kui alamwäeline oma töowõimu jäädawalt on kaotanud, nii et tal enam terweksaamise lootust ei ole, määratakse talle eluagne paiuk.

Kui aga alamwäeline töowõimu ajutiselt on kaotanud ehk kui mitte kindlaks teha ei saa, misjugausel määral ta selle kaotanud on, määrab wäeteenistuse-komisjon talle paiuki teatava tähtajani — ühest aastast kuni kolme aastani — ja teeb otsuseks teda uuesti järele waadata lasta.

Uuesti järelewaatamine ei tohi hiljem sündida, kui üks kuu enne tähtaega, millal paiuki saamise digus lõpeb. (§ 828).

3. Mis ajast pääle määratakse paiuk? Alamwäelistele, kes wäeosjades haawade, wigastuste ehk haiguste tagajärjel koju tulnud ja kellele paiuk on määratud, ilma et nad seda ise palunud oleksid, hakatakse paiukit andma sestsaadist, kui nad enam kroonult ülespidamist ei saa. Neile alamwäelistele, kelle perekonnad kroonu abiraha said — hakatakse paiukit sest päewast pääle andma, millal nende perekonnale kroonu abiraha andmine seisma jäetakse.

Alamwäelistele, kes omale pärast nende lahtilaskmist wäeosjast paiukit on palunud, määratakse paiuk sest ajast pääle, millal nad oma palwet on awaldanud. (§ 829).

VIII. Paiuki wäljaandmine.

Rui wäeteenistuse-komisjon otsuseks on teinud alamwäelisele paiukit määrata, annab ta sellest mitte hiljem kui kolme päewa jooksul kroonupalatile teada ja lisab sellele ühtlasi juurde, misjagusest ajast pääle paiuk on määratud ja kas eluaegselt ehk teatawa tähtjani ja misjaguseni. (§ 830).

Rui kroonupalat wäeteenistuse-komisjonilt teadaandmise on saanud paiuki määramise kohta, annab ta renteile, mis alamwäelise asukohale lähemal, käsu paiukit wälja maksta ja annab ehk saadab mitte hiljem kui wiie päewa jooksul paiukisaajale kwiitungi-raamatu. Alamwäeline näitab renteile selle kwiitungi-raamatu ette, niisama ka tunnistuse selle kohta, et ta paiuki saamise õigust mitte kaotanud ei ole (neid tunnistusi peawad wallawanemad seaduse põhjal ilma hinnata andma) — ja saab renteist nende põhjal paiukit.

Paiuki-saajal on õigus, kui ta soowib, oma paiukit renteile asemel ka wallawalitsusest kätte saada. Sellest oma soowist peab ta kas kirjalikult wõi suusõnal wallawalitsusele teatama ja temale oma kwiitungi-raamatu ja wäeteenistuse-pileti ette näitama. Paiuki-saaja teadaandmise ehk soowiawalduse ühes tema poolt ette pandud dokumentidega kui ka tunnistusega, et ta oma paiuki saamise õigust mitte kaotanud ei ole, saadab wallawalitsus kohalikusse renteile, kes siis raha, mis paiuki-saajal õigus saada on, wallawalitsusele alamwäelisele wäljaandmiseks kätte saadab.

Paiuk makstakse nelja kuu pääle ette, jaanuaril, mail ja septembril — kolm korda aastas. (§ 833).

IX. Sfitud, kellele paiuk wälja antakse.

Paiuk antakse wälja kas paiukisaajale isiklikult ehk nende wolinikkudele.

Paiut, mis farnastele alamwäelistele on määratud, kes waimuhaigusi põewad, antakse wälja nende naestele ehk lastele. Kui aga waimuhaige alamwäeline haigemajas ehk mõnes muus asutuses kroonu kulul ülewal peetakse, jäetakse talle paiuiki andmine seisma, tema naesele ehk lastele määratakse aga, nende eneste palwe pääle, paiuik samasugusel määral, nagu nad seda alamwäelise surma puhul oleksid saanud. Kui alamwäeline haigemajast ehk muust jellefarnasest asutusest wälja tuleb, antakse talle paiuikit, mis talle määratud oli, edasi, kuna tema naesele ehk lastele määratud paiuiki andmine seisma jäetakse.

Waimuhaigetele alamwäelistele määratud paiuiki wäljaandmine teistele sugulastele ehk isikutele, kelle hoole all waimuhaige on, ei tohi muidu fündida, kui tunnistuse ettenäitamisel, et alamwäelised nende sugulaste poolt ülewal peetakse ja mitte kroonu käest ülespidamist ei saa. (§§ 836, 834).

X. Paiuikit ei tohi finni pidada.

Alamwäeliste paiuikit ei tohi nende wõlgade pärast, niisama ka ei mingisuguste maksude, ei riikliste, kogukondliste ega eramaksude tasumiseks finni pidada, küll aga ainult paiuiki-kapitali maksudeks. Kui paiuikit alamwäelise surma puhul rohkem wälja on antud, kui õigus, jääb see kroonu kahjuks. (§ 842, § 843, Min. Nõuk. otsus 22. detf. 1914).

XI. Õigus paiuikit uuesti paluda.

Õhtud, kellele paiuikit mitte ei ole määratud, wõiwad selle pääle waatamata, et neil õigus on farnase otsuse wastu kaebtust tõsta, uuesti paluda, et neile paiuik määrataks, kuid mitte warem, kui ühe aasta järele, sellest päewast pääle, millal komisjon otsuseks tegi neile paiuikit mitte määrata.

Kui aga paiuik juba määratud on ja pärast aga töowõim weel rohkem ära kaob, kui see esimesel järelewaatamisel kindlaks oli tehtud, on alamwäelistel õigus paluda, et nad uuesti järele waadataks ja neile kõrgem paiuik määrataks. Sarnaseid palweid ei wõi aga enne awaldada, kui esimesest järelewaatusest kaks aastat mööda on läinud. (§§ 831, 832).

XII. Söögi- ja teerahad.

Kui alamwäelised arstlikele järelewaatusele oma elamisekohalt wälja sõitma peawad, siis maksab neile kroonu: 1) sõõgiraha 25 kop.

ööpäewa kohta ja 2) teeraha — kui neil, kes järelewaatamisel efi-
mesesse kahte osasse on arwatud (waata II. päätükt „Paiuki suurus“)
oma elamisekohast kuni järelewaatamisekohani üle 15 wersta on, ja
teistel — üle 25 wersta.

Kui aga järelewaatus alamwäeliste eneste palwe pääle sünnib,
siis antakse söögi- ja teeraha ainult neile, kes paiufisaamise õiguse
osaliseks on tunnistatud. Kui aga järelewaatus mitte alamwäeliste
eneste palwe ehk kaebtuse põhjal ette wõdetud ei ole, antakse neile ka
siis söögi- ja teeraha, kui nad paiuki õigusest ilma on jäetud. (§ 827).

XIII. Päewarahad.

Päewaraha (25 kop. ööpäewa kohta) määratakse alamwäelistele
11. juunil 1915. a. Kõigekõrgemalt kinnitatud Sõjandukogu otsuse
põhjal nende teenistusest wabakslaskmisest pääle kuni paiuki saamiseni.

Allamwäelised, kes wäeosast sõjateenistuses saadud haawade,
wigastuste ehk haiguste tagajärjel jäädawalt wabastatud on ja
lahtilaskmise juures arstlikelt järele on waadatud (nagu sellest IV. pää-
tüktis jutt on), saawad seniks päewaraha, seni kui wäeteenistuse-kom-
missjonid nende paiufisaamise õiguse küsimuse ära on otsustanud.
Päewaraha wäljaandmine jäetakse siis seisma, kui komisjon oma
otsuse on teinud, kas siis paiukit määrata, wõi sellest ilma jätta.

Allamwäelised, kes wäeosadest on jäädawalt wabastatud, kuid
nende wabastamise juures mitte arstlikelt järele ei ole waadatud
(ehk kui nad küll järele on waadatud, kuid nende dokumentides seda
ära ei ole tähendatud) — saawad päewaraha ainult siis, kui wäe-
teenistuse-komisjon tunnistab, et neil õigus on paiukit saada.

Allamwäelised, kes kuuest kuust kuni aastani puhkusele on lastud,
saawad päewaraha kõige puhkuseaja eest kuni ajani, millal nad
maatonna wäeülemate juurde teenistusesse saatmiseks ilmuvad.

Allamwäelised, kes teenistusest lahtilaskmise juures arstlikelt
mitte järele waadatud ei ole, peawad ühe kuu jooksul palwet awal-
dama, et nad arstlikelt järele waadataks ja neile paiuk määrataks.
Allamwäelised, kes ühe kuu jooksul mitte palwet ei ole awaldanud,
et neile paiuk määrataks, jääwad õigusest päewaraha saada ilma.

Allamwäelised, kes teenistusest jäädawalt on wabastatud, kuid
kelle juures järelewaatusel kindlaks tehakse, et nad mitte sõjateenistuse
tagajärjel oma töowõimu kaotanud ei ole, ehk kui nad ajutiselt
puhkusele on lastud mitmesuguste wananenud ehk krooniliste haiguste
tagajärjel, mis mitte sõjateenistusega ühenduses ei ole, ei saa mitte
päewaraha.

Rui alamwäeline oma alalisele asukohale on jõudnud ja kui tal õigus päewaraha saada on, andku sellest suusõnal ehk kirjalikult wallawanemale wiibimata teada, linnades aga linnaameti kantseleile, kes siis päewaraha saajate alamwäeliste nimekirjad kokku seawad. Päewaraha makstakse iga kuu esimesel terve kuu jaoks ette, wäljamaksmist toimetawad wallawanemad ja linnades asutused, kelle hooleks kroonu abiraha wäljaandmine on.

XIV. Paiuki wäljaandmise seismajätmine.

Paiuki wäljaandmine jäetakse seisma :

1) Kui paiukisaaja riiklises häätegewas asutuses täielikku ülespidamist on hakanud saama — kõige selle aja jooksul, millal ta selles asutuses on ja 2) kui paiukisaaja kohtu ehk uurimise alla on antud ja wahi alla wõetud — kuni kohtu otsuse tegemiseni ehk wahi alt wabastamiseni.

Wiimasel juhtumisel saawad ta naene ehk lapsed paiukit sarnasel määral, nagu nad tema surma puhul saama oleks pidanud.

Rui wahi alla wõetud paiukisaaja asi kohtus lõpetatakse ehk ta kohtulikult wabaks mõistetakse, siis antakse seismajäetud paiuk talle terwelt wälja pääle selle, mis ta perekonnale wälja oli makstud. Rui ta aga karistusest asja iganemise, lepituse ehk Rõigefõrgema Manifesti ehk käsu põhjal pääseb, ei anna see talle mitte õigust paiukit seismajäetud aja eest kätte saada. (§§ 837, 838, 839).

XV. Paiuki wäljaandmise lõpetamine.

Paiuki wäljaandmine lõpetatakse :

1) surma puhul; 2) kui paiukisaaja mungaseisusesse astub; 3) kui ta riigiteenistusesse astub, mis üleüldiste määruste põhjal paiukisaamise õiguse annab; 4) kui paiukisaaja kohtu otsuse põhjal karistuse alla langeb, mis õiguste kaotamise ehk kitsendusega ühenduses, ehk ilma õiguste kitsendusteta, kuid warguse, kelmuse, wõõra wara omandamise, warastatud asjade warjamise, warastatud asjade teadmisega ostmise ehk pantiwõtmise ja pettuse teel waranduse omandamise eest, kuigi need isikud pärast süüdimõistmist asja iganemise, lepituse ehk Rõigefõrgema Manifesti ehk käsu põhjal karistusest wabastatakse; 5) wäljamaal wiibimise korral üle lubatud tähtaja;

6) väljamaa alamaks astumise korral ja 7) kui paiut teatavaks ajaks oli määratud ja kui paiutisaaja pärast määratud tähtaega mitte uuesti järelewaatusele ei ole ilmunud. Kui aga paiutisaaja pärast fiiski ilmub, ta hiljemalt kahe aasta jooksul pärast määratud tähtaega arstlikelt järele on waadatud ja ta uuesti töövõimetuks on tunnistatud, määratakse talle paiut uuesti ja antakse seft päewast pääle, millal ta lõpetati. (§§ 840—841).

XVI. Maafonna ja linna wäeteenistuse-kommissjonide otsuste wastu kaebtuste tõstmine ja nende muutmine.

Ulamwäelised, kes maafonna eht linna wäeteenistuse-kommissjonide otsustega neile paiuti määramise asjas rahul ei ole, wõivad otsuse teadaandmise päewast arvates nelja nädala jooksul kubermangu wäeteenistuse-kommissjoni ees kaebtust tõsta. Kaebtus antakse selle kommissjoni nime pääle, kelle pääle kaewatakse, kes kaebtuse nädala jooksul pärast tema siisseandmist ühes ära kirjaga otsusest, mille wastu kaewatakse, ja tarwilisel korral enda seletusega edasi jaatma peab, tuhu kaebtus määratud.

Maafonna ja linna wäeteenistuse-kommissjonide otsuste wastu wõib weel maksuinspektor seitšme päewa jooksul protesti tõsta, kus juures aga sarnaste otsuste teokstegemist mitte seisma ei jäeta.

Rubermangu-kommissjon wõib pääle selle weel omalt poolt tema alla käiwate maafonna ja linna-kommissjonide otsuste järele walwata ja muuta, kui otsusetegemistest mitte rohkem kui üks aastat mööda ei ole läinud. (§§ 844, 846, 847).

XVII. Asja harutamine kubermangu-kommissjonis.

Ulamwäelistele, kelle asjad paiuti jaamise kohta kubermangu wäeteenistuse-kommissjoni harutamise alla käiwad, antakse aegsasti teada, mil päewal nende asi harutamise alla tuleb, nad lastakse koosolekule, kus nad oma seletust anda wõivad. Nende eneste palwe pääle eht kommissjoni hääksarvamise järele waadatakse nad selsamal koosolekul arstlikelt järele.

Rubermangu-kommissjon waatab asja ligemal koosolekul läbi ja jätab maafonna- eht linna-kommissjoni otsuse jõusse eht teeb uue otsuse. (§§ 846, 848).

XVIII. Rubermangu-komisjoni otsuste vastu kaebtuse tõstmine.

Rubermangu väeteenistuse-komisjoni otsuste vastu paiuti määramise asjus võivad alamväelised Valitsevasse Senatisse (1. departemangu) kahe kuu jooksul seist päevast pääle, mil otsus teada antud, kaebtust tõsta. Sellesama aja jooksul võib nende otsuste vastu ka kroonupalati juhataja protesti tõsta. Kaebtused kui ka protestid antakse Rubermangu-komisjoni nime pääle, kes need Senatile oma protokolliga ja tarviliste teadete ja seletustega seitsme päeva jooksul kaebtuse ehk protesti vastuvõtmise päevast pääle edasi saatma peavad. (§ 849).

Teine osa.

Paiuk alamwäeliste leskedele ja waestelelastele.

(Paiuki Seadus, Sead. Kogu XIII Kõide, 2. Raamat 1896, 1912 ja 1913. a. väljaanne)

I. Kellel on õigus paiukit saada.

25. juunil 1912. a. antud Paiuki-seadus käib järgmiste alamnimetatud isikute leskede ja waestelaste kohta:

1) maa- ja merewäe alamwäeliste, piirivahide ja nende isikute leskede ja waestelaste kohta, kes sõandarmite korpuses teeninud, kes wäeteenistuses on olnud kas liiju järel ehk wabatahtlikult, kus juures ükskõik on, kas alamwäelised jäädawalt teenistusest wabastatud ehk oma surma korral tagawara- ehk maakaitsewäeliste nimekirjas olid; 2) sõjateenistusesse kutsutud maakaitsewäeliste leskede ja waestelaste kohta; 3) kasakate leskede kohta; 4) sõja ajal asutatud sõjadruushinade alamwäeliste leskede ja waestelaste kohta.

Õigus paiukit saada on nende ülemnimetatud alamwäeliste leskedel ja waestelastel, kes pärast 29. jaan. 1904. a. a) sõjas surma saanud ehk otsa saanud, sõjas jäljeta kaduma läinud ehk sõjawäljal oma elu on wõtnud; b) haawadesse, sõjateenistuses saanud sifemiste ehk wäliste wigastuste ehk haiguste tagajärjel surnud on, kuigi waenlase sõjariistad neile surma ei ole toonud ehk nad ka wäljaspool sõjategewuse piirkonda surnud on; c) rahua ajal sõjateenistuses ehk pärast sõjateenistusest lahkumist haawade, wigastuste ehk haiguste kätte on surnud, kui need sõja-

teenistusega kuidagi ühenduses on; d) enne surma paiukit on saanud, kui leßi alamwäelisega wähemalt üks aasta enne ta surma abielus on olnud

Rui ema elab, ei ole lastel mitte õigust paiukit saada, sellepärast määratakse, kui alamwäelisel leßi ja temaga saadud lapsed järele on jäänud, paiuk ainult lesele. (Lapsed, kellel ema elab, saavad iseäralist paiukit Alleksei komiteest, millest raamatu lõpul jutt on). Lapsed saavad aga paiukit ainult siis, kui nende ema enam elus ei ole. Rui aga alamwäelise surma järele leßi järele on ja lapsed endistest abieludest, siis antakse paiukit lesele, kui ta neile lastele. (§§ 851, 855).

II. Misfugustel tingimistel saab paiukit.

Need tingimised on mitmesugused: a) Nende alamwäeliste lesed ja wäesedlapsed, kes surma ja otsa saanud, jäljeta kadunud ehk sõjas oma elule otsa on teinud, saavad paiukit ilma ühegi tingimiseta.

b) Nende alamwäeliste lesed ja wäesedlapsed, kes haawadesse, wigastuste ehk haiguste kätte, mis sõjaajaga ühenduses, surnud on, saavad paiukit järgmistel tingimistel:

1) Rui alamwäeline ühe aasta jooksul pärast wäeosja rahujalale seadmist ehk laialisfaatmist, kus ta teeninud, surnud on — määratakse paiuk ta siis, kui selgekski ei ole tehtud, kas surma põhjuseks sõjaaegsed olud on olnud; 2) kui alamwäeline rohkem kui üks aasta pärast ülemaltähendatud aega, mitte hiljem aga kui wiie aasta pärast surnud on — määratakse paiuk ainult siis, kui selgeks on tehtud, et surma põhjuseks sõjaoludest tekkinud haawad, wigastused ehk haigused on olnud; 3) kui alamwäeline rohkem kui wiis aastat pärast ülemalnimetatud aega surnud on, ei anta paiukit üleüldse mitte.

c) Nende alamwäeliste lesed ja wäesedlapsed, kes rahu ajal surnud on, saavad paiukit ainult siis, kui alamwäeline mitte hiljem kui kolm aastat pärast teenistusest lahkumist surnud on ja kui selle juures kindlaks on tehtud, et ta surma põhjuseks sõjateenistus on olnud.

d) Nende alamwäeliste leskedele ja wäeslelastele, kes enne surma paiukit said, määratakse paiuk selle pääle waatamata, lunas alamwäeline surnud ehk mis tema surma põhjuseks on olnud.

Paiuk määratakse leskedele ja wäeslelastele selle pääle waatamata, misfugune nende warandusline seisuford on.

Waesedlapsed saavad paiukit ainult kuni seitsmeteistkümnenda eluaastani. Kui waesedlapsed aga töödimeetud on, kui nende termis nii halb on, et teised nende järele walwama ja nende eest hoolitsema peavad ja kui neil elamiseks mingisuguseid sissetulekuid ei ole, saavad nad paiukit ka pärast seda, kui nad seitsmeteistkümnenda aastaseks on saanud. (§ 851, 855).

Nende alamwäeliste leskede ja waestellastel, kelle paiuki wäljaandmine lõpetati ehk kellel paiukit süütegude pärast, mis selle raamatu esimeses osas XV. päätükis nimetatud, sugugi ei olnud määratud, ei ole õigust paiukit saada.

III. Paiuki suurus.

A) Leskedele: Nende alamwäeliste lesed, kes kõrgemas seisuses (nagu alamohwitserid ehk weltwebelid), kes vähemalt wiis aastat üle aja teenistuses olnud — saavad aastas 84 rub. paiukit.

Nende alamwäeliste lesed, kes kõrgemas seisuses (nagu alamohwitseriks ehk weltwebeliks) vähemalt üks aasta on olnud, saavad paiukit 60 rub. aastas. Niisama palju paiukit saavad ka nende alamwäeliste lesed, kes lihtsoldatina vähemalt wiis aastat üle aja teenistuses on olnud.

Õigigi teiste alamwäeliste lesed saavad aastas 48 r. paiukit.

Kui lesel selle paiukiseaduse põhjal õigus on paiukit saada ja tal ühtlasi ka teiste seaduste põhjal õigus paiuki saamiseks on, siis määratakse talle see paiuk, mis suurem on. Üleaja teenistuses olnud alamwäelise lest, kes selle seaduse põhjal paiukit saab, saab ka õiguse ühekordse abiraha peäle, mis ta mees saama pidi ja mis talle wälja andmata on jäänud. (§§ 852, 853, 854).

B) Waestelastele. Kui perekonnas kolm ehk rohkem waestlast, saavad nad ühtekokku nii palju paiukit, kui palju lest sai (84 r., 60 r. ehk 48), kaks waestlast saavad kokku kolmveerand lese paiukist (63 r., 45 r. ehk 36 r.), üks waenelaps saab poole ema paiukist (42 r., 30 r. ehk 24 r.). (§ 855).

Waesedlapsed, kes selle paiuki-seaduse põhjal paiukit saavad, wõivad ka teistest allikatest paiukit ehk abiraha saada. Kui aga waestellastel õigus on Aleksei Pääkomiteest abiraha saada, antakse neile kas see abiraha, wõi jälle selle seaduse põhjal paiukit, selle järele waadates, mis neile kasulikum on. (§ 856).

Nende alamväeliste lesed ja waesedlapsed, kes enne surma paiukit said, ei wõi suuremat paiukit saada, kui alamväeline ise seda sai. Rui, näitusüks, furnud alamväeline wäiksemat paiukit sai, kui tema lest seda saama peaks, wõib lest ainult oma furnud mehe paiukit saada. Ra sarnastel korradel, kui paiuki-saaja alamväelise lesele ja tema waestelelastele endistest abieludest paiut määratakse, ei tohi selle paiuki summa suurem olla, kui alamväeline ise seda sai. (§§ 852, 855 p. 2).

Siiskutel, kes selle paiuki-seaduse põhjal paiukit saawad, ei ole õigust Alleksandri komiteest paiukit saada, wõiwad aga küll sellelt komiteelt ühekordselt abi saada. Lesed ja waesedlapsed, kellel õigus on „Wabastaja ja Rannataja Tsaari mälestuseks asutatud paiukit“ saada ja kellel õigus paiuki saamiseks ka paiuki-seaduse põhjal on, saawad selle neist kahest paiukist, mis suurem on. (§§ 819, 810).

IV. Kuidas paiukit saada?

Et paiukit saada, peab seda seks iseäraliselt paluma. Lesed ja waesedlapsed, ehk isikud, kelle hoole all need on, wõiwad omale paiukit kirjalikult ehk suusõnal paluda. Palwet tuleb järgmistele asutustele ja amegliskudele isikutele awaldada, paluja asukoha järele:

1) kroonupalatile; 2) linnawalitsusele; 3) talurahwa asjade komisjarile; 4) maakonna- ehk linna politseiwaliitsusele; 5) maakonna wäeülemale; 6) wallawalitsusele.

Rui palwe suusõnal on awaldatud, peawad nimetatud asutused ja isikud selle üles kirjutama ja lühikese protokollu tegema.

Tähendatud protokoll ehk kirjalikult sisseantud palwe tuleb kolme päewa jooksul kroonupalatisse edasi anda, selles piirkonnas, kus lese ehk waeselapse elukoht on. (§ 859).

Paiuki saamise palwele peawad palujad, et paiuki määramist kiirendada, järgmised dokumendid juurde lisama:

1) dokumendid, kust näha on, et alamväelise surma põhjuseks sõjaaegsed olud, sõjateenistus ehk muud seaduses nimetatud asjaolud on olnud (sarnasteks dokumentideks wõiwad olla: haigemaja ehk tohtri tunnistus alamväelise surma ja selle põhjuste kohta ühes piletiga ehk muude dokumentidega, kus alamväelise haawad ja haigused üles on tähendatud); 2) tunnistus selle kohta, et paluja paiukisaamise õigust kaotanud ei ole; 3) lestel tunnistus abielus

olemise kohta furnud alamväelise; 4) waestellastel tunnistus selle kohta, et nad furnud alamväelise lapsed on (näit. ristimisetaht); 5) tunnistus selle kohta, et furnud alamväeline paiukit on saanud; 6) waestellastel, kes 17 a. wanaks saanud ja töödimeetud — tunnistus selle kohta, et nad töödimeetud, teiste inimeste hoolitsemise all on ja et neil mingisugust sissetulekut elamiseks ei ole. (§ 858).

Rui lehel ehk waesellapsel raske on nimetatud dokumenta ette näidata, wõivad nad ka ilma nende dokumentideta paluda, et neile paiuk määrataks. Sarnasel korral peawad asufused ja ametlikud isikud, kelle poole palwega on pöördud, palwed kroonupalatile edasi saatma ja sellekohastest asutustest nõudma, et sellekohased puuduwad dokumendid kroonupalatile kätte saadetak. (§ 859).

V. Paiuki määramine.

1. - **Paiuki määramise kord.** Lesele ja waestelastele määrab paiuki kroonupalat. Paiuki määramise asja otsustab kroonupalat kahe nädali jooksul seft päewast pääle, millal ta tarwilised dokumendid kätte on saanud. Rui palat otsufeks on teinud paiukit määrata, annab ta wiibimata renteile, mis lese ehk waestelaste elamiseks lähemal, käsu paiukit wälja anda. Rui aga kroonupalat palwe tagasi on lükanud, annab ta palujale sellest kolme päewa jooksul teada, ühtlasi ka, mis põhjustel palwe tagasi lükatud ja kuidas otsuse wastu kaebtust tõsta wõib. (§ 857, 861).

2. **Mis ajast pääle määratakse paiuk.** Lesele ja waestelastele määratakse paiuk seft ajast pääle, millal palwe oli awaldatud. Rui furnud alamväeline paiukit sai, määratakse ta lesese ehk waestelastele paiuk seft tähtajast pääle, kust saadik furnud alamväelisele paiuk wälja oli antud, ehk tema surmapäewast pääle, kui alamväeline pärast nimetatud tähtaega suri. (§ 860).

VI. Paiuki wäljaandmine.

Kroonupalat annab, kui paiuk lesese ehk waestelastele on määratud, wiibimata renteile käsu paiukit wälja anda, ja saadab paiuki-saajale hiljemalt wiie päewa jooksul kwiitungiraamatu. (Rahamin. ringkiri 11. detf. 1912, nr. 159).

Paiuki-saaja näitab renteis oma kwiitungiraamatu ette ühes wallawanema tunnistusega, et paiuki-saaja elus ja paiuki-digust kaotanud ei ole. (Raham. ringkiri 7. now. 1913).

Paiuki saajad võivad oma paiuki pääle rentei ka wallawalit-
susest kätte saada. Sellekohasest soovist peavad nad siis kirjalikult
ehk suusõnal wallawalitsustele teatama ja neile oma kviitungiraa-
matu ette näitama, kes need palved, juurdelisatud dokumendid ja
ülemalnimetatud wallawanema tunnistuse kohalikusse renteisse saa-
davad, mille järele rentei wallawalitsusele tarwiliku raha paiukija-
jale väljaandmiseks kätte saadab.

Paiuk makstakse nelja kuu pääle ette, jaanuaril, mail
ja septembril. (§ 862, 886).

VII. Isikud, kellele paiuk välja antakse.

Paiuk antakse välja lesele, wästelelastele (nende käemeestele
ja kuratoritele) ehk paiukisaajate wolinikkudele.

Paiuk, mis lesele on määratud, kes waimuhaigust põeb, antakse
täielikus suuruses tema lastele ehk teistele sugulastele ja isikutele
välja, kelle hoole all haige tõelikult on. Kui aga waimuhaige
kroonu kulul mõnes haigemajas ehk muus asutuses on, jäetakse talle
paiuki väljaandmine seisma, tema lapsed saavad aga — üks laps
poole ema paiukist, kaks last kolmweerand, kolm last ja rohkem
terwelt ema paiuki. (§ 882, 886).

VIII. Paiuki väljaandmise kinnipidamine.

Lesele ja wästelelastele määratud paiukit ei tohi mingisuguste
nende erawõlgade kustutamiseks ega ka maksude, niihästi riikliste,
kogukondliste kui ka eramaksude tasumiseks kinni pidada. (§ 862,
842, 843; Raham. ringtiri 22. detj. 1914).

IX. Paiuki väljaandmise seismajätmine.

Lesele ja wästelelastele jäetakse paiuki väljaandmine seisma,
kui nad 1) kroonu häätegewatesse asutustesse kroonu kulul on
wõetud ja 2) kui nad kohtu ehk uurimise alla on antud ja wahi
alla wõetakse — kuni kohtu otsusjetegeviseni ehk wahi alt
wabastamiseni.

Kui asi lõpetatud ehk paiuki-saaja kohtulikult õigeks on mõis-
tetud, siis maksetakse seismajäetud paiuk kõige selle aja eest välja.

Rariitusest wabaštamine asja iganemise, lepituse, Rõigefõrgema Manifesti eht iseäralise Rõigefõrgema Käsu põhjal ei anna õigust feismapandud paiukit wälja maksta. (§ 863, 837, 839).

X. Paiuki wäljaandmise lõpetamine.

Paiuki wäljaandmine lõpetatakse ära kõigil neil fordaudel, mis alamwäelise kohtagi makswad on ja mis selle raamatu esimeses osas XV. pütkis 1. kuni 6. punkti üles on loetud, ja wälja lähe wälja fiis, kui lest eht naeste joost waenelaps mehele läheb. (§§ 864, 840, 841).

XI. Paiuki määramiste otsuste wastu kaebuste tõstmine.

1) Kroonupalati otsuste wastu leskedele ja waestelelastele paiuki määramise asjus antakse kaebtus rahaministrile. Kaebtused antakse kroonupalati nime pääle, kes kaebtused ühes tarwiliste teadete ja seletustega seitsme päewa jooksul, kaebtuse kättesaamise päewast arwates, edasi saadab. 2) Kaebtused neisfamus asjus teiste kohalikkude asutuste ja ametlikkude isikute teguwiiši wastu antakse kubernerile (eht linnapäälitule). 3) Rahaministri ja kuberneride otsuste wastu antakse kaebtus Walitsewale Senatile, esimesesse departemangu, kahe kuu jooksul, otsuse teadaandmise päewast arwates, ja antakse selle asutuse nime pääle, kelle wastu kaebtus tõstetakse. (§ 865).

Kolmas osa.

Alamwäeliste perekondade kroonu abiraha.

(Alwaliku Soolek. Sead., Уставъ объ общественномъ призрѣннн, Sead. Kogu XIII. Rõide, 1915. a. wäljaanne).

I. Perekonnad ja isikud, kellel õigus on kroonu abiraha saada.

Õigus kroonu abiraha saada on järgmiste alamwäeliste perekondadel (§ 556):

1) Kes mobilisatsiooni kordadel tagawara- ehk maakaitsewäest teenistusesse on kutsutud; 2) kes mobilisatsiooni pärast kauemini teenistusesse on jäetud, kui see rahu ajal määratud oli; 3) kes mobilisatsiooni ajal wakatähtlikkudena teenistusesse on wõetud; 4) kes sõjawäe ülemuse käsul asutatud sõjawäe drushhinadesse teenistusesse on astunud.

Nende alamwäeliste perekonnad, kes tegewas teenistuses on ja kes oma teenistuseaega veel wälja teeninud ei ole, kroonu abiraha ei saa.

Praeguse suure ilmasõja ajal antakse kroonu abiraha, pääle ülemal nimetatud perekondade, veel järgmiste isikute perekondadele:

1) Kes wabatahtlistena teenistusesse on astunud pärast üleüldise mobilisatsiooni kordasaatmist; 2) kes esimesesse Dagestani ratsawäepolku teenistusesse on astunud ja 3) kes wäeosadesse on astunud, mis wiimase sõja ajal Kaukasia pärisrahwastest on asutatud.

II. Kroonu abiraha õiguse osaliseks saamise tingimised.

Alamväelise naene ja lapsed (seaduslikud, seaduslikuks tunnistatud ja seaduslikult kasulasteks võetud) saavad kroonu abiraha kellepääle vaatamata, misjugune nende warandusline seisukord on, kas nad töövõimetus on või mitte ja kas nad alamväelise poolt ülespidamist said.

Wõõraslastele ja mitteseaduslikele kasulastele kroonu abiraha ei anta. (Seaduslikeks kasulasteks loetakse need, kes wallawalitjuste juures kasuwanema perekonna liikmete nimelirja on võetud. Ei ole seda mitte tehtud, jäävad sarnased kasulapsed abirahast ilma).

Alamväelise isa, ema, wanaija, wanaema, wennad ja õed saavad abiraha siis, kui nad alamväelise poolt ülespidamist on saanud

Alamväelise lapsed, kes mitteseaduslikus abielus ei ole sündinud, kui ka nende ema abiraha kroonult ei saa. Mõnes kohas antakse aga neile kogufondliste asutuste poolt abi häätegewuse alusel (waata Elisabethi Komitee).

Wanausuliste ja lahkusuliste perekonnad, kelle abielu mitte sellekohastesse raamatutesse üles ei ole tähendatud, võivad oma sugulust alamväelisega tõendada wallawalitjustest väljaantud tunnistustega selle kohta, et need abielud tõepoolest olemas on.

Praeguse sõja ajal võivad kroonu abiraha ka nende isikute Wenemaal elavad ja puudust kannatavad perekonnad saada, 1) kes Wenemaa alamad on ja liiduriikide wägedes teenivad, 2) kes väljamaa alamad ja Wene ehk liiduriikide wäes teenivad. Neile perekondadele antakse kroonu abiraha ainult siis, kui nad puudust kannatavad, kuna abiraha neile, nende iseäralise palwe pääle, sise-ministeriumist välja antakse.

Teenistusesse kutsutute töövõimulised pojad ja tütreid, kes 17 aastat wanaks on saanud, niisama ka tütreid, kes mehele on läinud, kaotavad õiguse kroonu abiraha saamiseks. Õigus abiraha saamiseks jääb neil aga alles ka pärast seda, kui nad 17-aastaseks saanud, kui nad mitte töövõimulised ei ole (välja arvatud mehele läinud tütreid, kes ka siis enam abiraha ei saa, kui nad töövõimetus on). (§ 557, 560).

III. Abiraha suurus.

Abiraha makstakse välja rahas. Abiraha suurus on igas ühtsus maakohas isemoodi ja määratakse sääl, otsekohe pärast sõja kuulutamist, kubermangu-kommissjoni ehk temale wastawa asutuse poolt kroonu- ja kontrollpalati juhatajate ja kubermangulinna linnaameti liikme osawõtmisel kindlaks.

Rubermangu-komisjoni rehkendab wälja, sellekohaste turuhindade põhjal, toiduainete hinna, mis kroonu abiks on määratud (üks puud ja tatskümmendkabelisa naela jahu, kümme naela tangu, neli naela soola ja üks nael paastuõli kuu kohta).

Wäljarehkendatud hindade põhjal määrab Rubermangu-komisjoni abiraha suuruse kindlaks (mis seni meie juures natufene üle nelja rubla tuus on olnud). Igasuguse toiduainete hindade muutumise korral, ja igal tingimisel 1. septembriks iga aasta wõetakse abiraha suurus uuesti läbiwaatamise alla. (§ 559, 561).

Abiraha antakse wälja täies suuruses igale perekonnaliikmele, kellel abiraha saamiseks õigus on ja kes wiis aastat wanaks on saanud. Lapsed, sündimise päewast hakates kuni wiie aasta wanuseni, saawad pool abiraha. (§ 561).

IV. Linna- ja wallakuratoriumid.

Kui mobilisatsioon wälja on kuulutatud, waadatakse neis maakohdades, kus mobilisatsioon ette on wõetud, tähipäälsele järele, kui suur sõtta kutsutute perekond on. (§ 562). Teadete kogumist toimetawad:

1) maal seals iseäraliselt walitud walla kuratoriumid, ehk kui need mingisugustel põhjustel walimata jäänud — wallawanemad;

2) linnas: a) linnawalitsused, b) iseäralised komisjonid, kus need linnawolikogu poolt seals otstarbeks walitud on ehk c) iseäraliselt seals otstarbeks asutatud linnakuratoriumid. (§ 563).

Wallakuratoriumid walitakse walla täiskogu poolt mõlemast soost isikutest, kes vähemalt 25 a. wana, kohtu poolt ei ole karistada saanud, alaliselt walla piirides elawad, ka siis kui nad talupoja seisusest ei ole, kohtu- ega uurimise all ei ole ja nõus on kuratoriumi liikme kohustusi ilma tasuta täitma. (§ 564).

Linnakuratoriumid asutab linnawalitsus eeskirjade põhjal, mis seals iseäraliselt wälja antud.

V. Sõtta kutsutute perekondade isiklike koosseisu ja selle muutuste kohta teadete kogumine.

Pärast mobilisatsiooni wäljakuulutamist wõetakse tähipäälne teadete kogumine kõikide sõtta kutsutute perekondade kohta ette, kui palju perekonnas liikmeid (misugune perekonna isikline koosseis) ja

kellel neist õigus on abiraha saada. Teadete kogumine võetakse kõrgis perekondades seisuse pääle vaatamata ette, kes linna ehk walla piirides elawad, ilma et nad selleks omalt poolt mingisuguseid sammusi astuksid.

Pääle selle peawad kuratoriumid kõige selle aja jooksi, mil sõtta kutsutute perekonnad kroonu abiraha saawad, järjest selle järele walwama, misugused muutused neis perekondades ette tulewad. Igast muutusest, mis perekonnas ette tuleb (nagu, näit., lapse sündimine, abiraha saaja perekonnaliikme surm) peawad nad asutustele teada andma, kes abiraha määravad.

Politsei kui ka walla kogukonna walitsuse ametnikud on kohustatud kuratoriumidele igasuguseid teateid muutustest sõtta kutsutute perekonnas, millest nad teada saanud, andma. (§ 573).

Kui aga alamwäelised mitte oma perekonna alalisest elamisest kohaft teenistusesse ei ole kutsutud, waid näituseks teisest wallast ehk ka linnast, siis peawad nende perekonnad, kui wallawalitsus ehk walla kuratorium nende kohta teateid ei ole kogunud, sellest ise teatama ja paluma, et neile kroonu abiraha määrataks. Wallakuratorium pärib siis maakonna wäeülemalt, kust alamwäeline teenistusesse kutsutud, sellekohaseid teateid, kes nad wiibimata kätte saadab.

Nõndasama peawad ka need alamwäeliste perekonnad toimetama, kes ühest kohaft teise on kolinud.

VI. Kuratoriumide tegewuse järele walwamine ja nende wastu kaebtuse tõstmine.

Wallakuratoriumide ja wallawanemate tegewuse järele, kas nad ka õigesti sõjameeste perekondade kohta teateid koguwad, walwawad maakonna-kuratoriumid ehk neile wastawad ametnikud — meil talurahwa asjade komisjarid.

Linnades walwawad üfsikute isikute ja linnakuratoriumide tegewuse järele iseäralised linnakuratoriumid, mida linna kohta ainult üks on, kuna teadete kogujaid kuratoriumid mitu olla wõib.

Üleüldine järelewalwus maal ja linnas on aga kuberneride ja linnapääliskute hooleks.

Palwekirjad abiraha asjus kui ka kaebtused asutuste ja isikute wastu, kes teateid koguwad, tulewad ülewalnimetatud asutustele ja isikutele (komisjaridele, linnakuratoriumidele ja kuberneridele) saata. (§§ 565, 568. 578).

VII. Abiraha määramine.

Abiraha määravad kubermangudes, kus semstworalitsus sisse seatud, linna- ehk maakonnakuratoriumid, Baltimaal aga linna ja maakonna wäeteenistuse-komisjonid maksuinspektori osawõtmisel. (§ 568).

Asutused ja isikud, kes sõjameeste perekondade kohta teateid kogunud, peavad mitte hiljem kui kahe nädala jooksul pärast mobilisatsiooni wäljakuulutamist oma otsused ühes teadetega sõjamehe perekonna koosseisu kohta asutustele saatma, kes abiraha määravad. Kui need asutused neile saadetud teated ja otsused kätte on saanud, määravad nad abiraha suuruse iga perekonna kohta lõpulist kindlaks. (§ 568).

Kui aga saadud teated puudulikud on ehk üksteisele vastu käiwad, saadab abiraha määraja asutus nad wiibimata tagasi täiendamiseks ja parandamiseks. Ehk nad wõiwad sarnased teated ka tagasi saatmata jätta, kuid teewad niisugusel korral ühele oma liikmele ülesandeks saadud teateid täiendada ja parandada.

Asutus, kes abiraha määrab, annab hiljemalt kahe nädala jooksul pärast teadete saamist kubermangu-komisjonile perekonna liikmete arvu, kes abiraha saavad, kui ka summa teada, mis iga kuu wälja anda tuleb. Kubermangu-komisjon wõtab kokku, palju terve kubermangu jaoks abiraha tarwis läheb. Kui see on saadud tarwilist summat abirahadeks määrata, annab kubermangu-komisjon kroonupalatile teada, kuipalju raha igasfe kohalikusse renteisse saata tuleb. Renteist antakse abirahadeks tarwilised summad wallawanematele ja linnawalitsustele wälja. (§ 571).

VIII. Abirahade wäljaandmine.

Abiraha annawad wälja linnades linnawalitsused ja maal wallawanemad ühe wallakuratoriumi liikme juuresolekul. (§ 572).

Maal antakse abiraha wälja neli korda aastas, kolme kuu pääle ette, märtsil, juunil, septembril ja detsembril. Kuid raha wõib 13. märtsil 1915. a. tehtud ministrite nõutogu otsuse põhjal ka lühematel tähtaegadel, kuni ühe kuu pääle ette wälja anda.

Linnades ja, pärast sõjategewuse lõpetamist, ka maal antakse abiraha iga kuu wälja, ühe kuu pääle ette.

Abiraha antakse wälja iseäralise selleks kokkuseatud raamatu põhjal, mis asutuselt saatakse, kes abiraha määrab. Selles raa-

matus on ära tähendatud, kellele ja misjugusel määral abiraha välja tuleb anda. Väljaantud abiraha kirjutatakse iseäralisesse kviitungi-raamatukesesse, mis igale abiraha saajale perekonnale antakse.

Abiraha antakse välja, kui abiraha saaja tähendatud kviitungi-raamatu ehk passi ette näitab. Kui neid tal aga kaasas ei ole, võivad abiraha saaja isikut tõeks tunnistada juuresolew wallaametnik ehk isikud, kes abiraha saajaga ühest küljest pärit, kus juures nende poolt antud teated abiraha väljaandmise-raamatus olevate teadetega võrreldakse.

Raha väljaandmise päew antakse elanikkudele kuulutuste läbi teada.

IX. Isikud, kellele abiraha välja antakse.

Abiraha, mis tervele perekonnale määratud, antakse välja alamwäelise naejele ehk kõige wanemale abiraha saajale. Sga täisealine perekonnaliige võib paluda, et talle iseäraline raamat antaks, ja ta saab siis abiraha eraldi.

Allaealistele lastele, kellel ema ei ole ehk kelle emad mitte nende eest hoolitseda ei saa, kas sellepärast, et nad oma lastest eemal elavad ehk haiged on, ehk on nad sedawõrd liiderlikud, et lapsi mitte võimalik ei ole nende hoole alla jätta — antakse abiraha alaealiste kuratoritele ehk käemeelele välja. Kuratorite ehk käemeele nimetamine on kõigi nende asutuste kohuseks, kes sõjameeste perekondade eest hoolitsewad. (§ 558).

Kui aga kuratorid ehk käemehi ei ole, antakse farnased lapsed wanemate sugulaste ehk kõrwaliste ustawate isikute hoole alla, ehk kohalikkudesse warjupaitadesse, kellele siis ka abiraha, mis lastele määratud, välja antakse.

X. Mis ajast pääle antakse abiraha?

1) Nende alamwäeliste perekondadele, kes tagawara- ehk maakaitsewäest mobilisatsiooni ajal teenistusesse on kutsutud, antakse abiraha seist päewast pääle, mil teenistusesse kutsutud kogumise punktidele on ilmunud.

2) Nende isikute perekondadele, kes wabatahtlikelt ehk sõjawäedrusshinadesse astunud, sellest päewast pääle, millal nad teenistusesse astunud.

3) Nende alamväeliste perekondadele, kes mobilisatsiooni pärast üle määratud tähtjaja tegewas teenistuses olema peawad, selle tähtjaja lõppemise päewast pääle. (§ 586).

XI. Misjaguse ajani antakse abiraha?

Abiraha antakse:

1) Seni, kui alamväeline oma perekonna juurde ehk oma alalisele asukohtale tagasi tuleb. Kui alamväeline pärast teenistusest lahtumist mitte omale alalist asukohta ei wali, lõpetatakse abirahandmine ära: üks kuu pärast teenistusest lahtilastmist, kui ta Europa-Wenemaa piirides elab, ja kaks kuud — kui ta teistes teisririigi osades elab. Kui alamwäelised teenistusest koju jõuawad, sest et nad sõjateenistuseks ajutiselt ehk jäädawalt kõlbmatad on (s. o. kui nad puhkusele on lastud ehk teenistusest jäädawalt wabas-
tatud), ei jää nende perekonnad abiraha saamise õigusest mitte ilma seni, kui alamwäelisele paiuk on määratud, ehk kui alamal-
nimetatud aastane tähtaeg mööda on.

2) Seni, kui alamwäelisele, kes kodumaale teenistusele kõlb-
matuse pärast tagasi on tulnud, ehk surma saanud, surnud ehk jäljeta kadunud alamwäelise lesele ehk waestele lastele kroonu poolt paiuk on määratud, ehk ka seni, kui kodumaale tagasi tulnud alamwäeline pärast arstilist järelewaatust töövõimuliseks on tunnistatud.

Kui paiuk, mis alamwäelisele määratud, vähem on, kui abi-
raha, mis ta perekond sai, antakse alamwäelisele paiuki asemele
nimetatud abiraha tema perekonna jaoks täiel määral, kuni alamal-
nimetatud aastase tähtjani.

Niihina ka, kui paiuk, mis alamwäelise lesele ehk waestele-
lastele määratud, vähem on, kui perekond kroonu abiraha sai, saab
tema perekond neil samul põhjustel abiraha kuni ühe aastani.

3) Kõigil muudel juhtumistel mitte hiljem, kui üks aasta
pärast Kõigekõrgemat käsku sõjawäe rahu jalale seadmise, laialisaat-
mise ehk maafaitse wäeosade kojulastmise kohta.

Abiraha andmine alamwäelise perekonnale lõpetatakse ära, kui
sõjawäe ülemuselt teade on saadetud, et alamwäeline wabatahtliselt,
ilma et ta sõjariistu tarwitusele oleks wõtnud, waenlase kätte wangi
on andnud, ehk teenistusest ära on jooksnud. (§ 575).

XII. Abiraha kinnipanek.

Kroonu abiraha ei tohi ei sõjamehe perekonna wõlgade ega mingisuguste riikliste, kogukondliste ega eraisikute maksude nõudmistega wõlgade kustutamiseks ega katmiseks kinni panna. Digesti wäljaantud kroonu abiraha ei nõuta mitte tagasi, kuigi enne seda tähtaega, mille ajani abiraha wälja antud, sõjamehe perekonnas ehk nende abiraha diguse saamises muutusi ette on tulnud. (Ministr. nõut. otsus 13. märts. 1915, rahamin. ringkiri 22. detf. 1914.)

XIII. Abiraha määramise otsuste wastu kaebtuste tõstmine ja üleüldine järewalwus sõjamehe perekonna eest hoolitsemise asjus.

Kaebtused otsuste wastu, mis eespool nimetatud asutused abiraha määramise asjus teinud, antakse ühe kuu jooksul pärast otsuse wäljakuulutamist kubermangu wäeteenistuse komisjoni (Baltimaal) ja kubermangus, kus semstwo asutused olemas, kubermangu-komisjoni, kes kroonupalati juhataja, semstwowalitsuse liikme ja kubermangulinna linnawalitsuse liikme osawõtmisel kaebtused läbi waatawad.

Kubermangu wäeteenistuse komisjoni otsused on neis asjus lõpulistud ja nende wastu ei wõi enam kaebtust tõsta. (§ 570).

Pääle selle on kuberneride ja linnapäälikute kohus selle järele walwata, et sõjameeste perekondade eest tarwilisel määral ja aegsasti hoolt kantakse, kes, kui nende alla seatud isikud ja asutused oma kohustusi ei täida, siis selle wastu seaduses määratud abinõusid tarmitusele wõtawad.

XIV. Tagawara- ja maakaitsewäeliste õigused riigiteenistuse asjus.

Isikutel, kes tagawarawäest ehk kui maakaitsewäelised riigiteenistusest tegewasse sõjateenistusesse on kutsutud, jääwad Wäeteen. Sead. §§ 40, 41 ja 457 põhjal kõige selle aja jooksul, mil nad sõjaväes teenivad, nende ametid kodanlikes riigiteenistuses alles ja saawad oma palga selle aja eest edasi, kuna neile weel aeg, mis nad sõjateenistuses olnud, ta riigiteenistuses arwesse wõetakse.

Iseäraliste seaduste põhjal (10 sept. 1914. a. wälja antud) on needsamad õigused la hariduseministeriumi algkoolide kooliõpetajatel ja kirikukoolide kooliõpetajatel.

Need määrused läiivad isikute kohta, kes nende sõjateenistusesse kutsumise ajal riigiteenistuses on olnud.

Isikud, kes omawalitsuse asutustes teenivad, ei loeta mitte riigiteenistuses seiswateks isikuteks ja sellepärast ei käi nende kohta ülemalnimetatud seadusemäärused mitte, kuid linna- kui ka semstwo-walitsused on neile oma sellekohaste otsuste põhjal samasugused õigused annud.

Lä h e n d u s. Nende isikute perekonnad, kes kesh- kui ka kohalikkudes walitsuse-asutustes teenivad ja mitte riigiteenistuse õiguste osalised ei ole, saawad palga, mis farnastele isikutele määratud, perekonna suuruse järele kas terwelt ehk osalt, jääwad aga selle juures õigusest ilma kroonu abiraha saada.

Kroonu wabrikute, töökodade ja muude farnaste asutuste meistrite, tööliste ja alamate teenijate perekonnad saawad, perekonna suuruse järele, osa töölise palgast, kuid neil on õigus pääle selle weel kroonuabiraha saada. (§§ 576—577).

Keljas osa.

Abiandmise Komiteed.

A. Aleksei Komitee.

Ministrite nõukogu otsuse põhjal 2. sept. 1914. a. (Sead. Rogu, 1914. a., I. jagu, § 2369) on 1914. a. alanud sõjas otsa jaanud alamwäeliste laste eest hoolitsemine Aleksei Päätkomitee hoolteks antud, mis omal ajal Jaapani sõjas otsa saanud alamwäeliste laste eest hoolitsemiseks asutati. Nõnda sünnib siis alamwäeliste laste eest hoolitsemine kas Paiuki-seaduse §§ 851—865 põhjal, ehk Aleksei Komitee kohta käivate määruste põhjal.

Waesedlapsed, kellel õigus on Aleksei Komiteest abiraha saada, ja kel ühtlasi ka Paiuki-seaduse §§ 851—865 põhjal paiukisaamise õigus on, saavad kas abiraha, või paiukit, selle järele, mis neile kasulik on. (Paiuki-seadus § 856).

Aleksei Komitee hoole alla käivad järgmiste sõjas otsa jaanud isikute lapsed: ohwitseride ja alamwäeliste, kõigi walitsusfondade kodanliste ametnikkude, nende hulgas ka arstide, loomakarstide, rohuteadlaste ja waimulikkude, sanitaride, drushina liikmete, wabatahtlikkude, isikute, kes waba kokkuleppimise järele sõjalaewadel teenivad, sõja otstarbeks tegewuses olevate Wene kaubalaewade laewajuhtide, mehannikute ja alamate teenijate ja üleüldse kõigi nende lapsed, kes Alwaliku Hoolikandmise Seaduse §§ 501—504 nimetatud õnnetuste ohwriks on langenud.

Aleksei Komitee kohuseks on tehtud ka maa- ja merewäe õhusõidu osakonnas teenivate ohwitseride ja alamwäeliste laste eest hoolitsemine, kui need oma kohuste täitmise juures otsa on saanud ehk töowõimu kaotanud. (Ministrite nõukogu otsus 2. sept. 1914. a.) Abiandmine Aleksei Komiteest sünnib järgmiste määruste järele.

I. Istitud, kellel õigus on abi saada.

Aleksei Komitee määrused käivad nende alamväeliste laste kohta, kes maa- ja merewäes, sandarmite korpuses, piirivahiwäes ehk drushinades ehk ka wabatahtlikult teeninud.

Õigus abi saada on igal lapsel, kelle isa sõjas surma saanud ehk jäljeta kadunud, haawade, haiguste ehk sifemiste ja wäliste wigastuste kätte, mis sõjateenistuses saadud, surnud on, kuigi mitte waenlase sõjariistad surma ei ole toonud ehk alamwäeline wäljaspool sõjategewuse piirkonda surnud on, mitte hiljem aga, kui üks aasta pärast Rõigekõrgemat kasku sõjawäe rahujalale seadmise kohta (§ 501). Nende lapsed, kes hiljem kui üks aasta pärast seda tähtaega on surnud, ei saa mitte abi.

II. Misfugustel tingimistel saab abi?

Alamwäelise waesedlapsed saavad abi selle pääle waatamata, misfugune nende warandusline seisukord on, kas isa neid toitnud oli wõi mitte ja kas nende ema elab, wõi mitte.

Laste hulka arwatakse need, kes seaduslikud ja seaduslikuks tunnistatud ja kasulasteks wõetud, kuid ka need, kes perekonna nimekirja on wõetud (§ 500). Wäljaspool abielu sündinud alamwäeliste lapsed wõivad siis abi saada, kui nad perekonna nimekirja on wõetud, kus nad enne isa surma olid. (Sead. Rogu X Rõide, § 157).

Lapsed saavad abi kuni kuueistkümnenda eluaastani, neis maakohtades aga, kus abielusse warem kui kuueistkümnne aastaselt wõib astuda, — kuni abielusse astumise eani. (Alwal. Hoolek. S. § 513).

Iseäralistel kordadel, kui seks taaluwad põhjused olemas, wõib abi ka alamwäelise alaealistele wendadele ja õdedele (waestelelastele) määrata, kui nad tema hoole all on olnud ja pärast tema surma ilma mingifuguse sissetuleku hallikata on jäänud (§ 505).

Niiisama wõib iseäralistel tungiwatel juhtumistel nende alamwäeliste lastele abi määrata, kes sõjaegsete oludega ühenduses olematel põhjustel töowõimu on kaotanud, kui neil lastel mingit sissetulekut ei ole ja kui nad kroonult ehk teistest allikatest abiraha ei saa, nii palju kui seda neil elamiseks tarwis läheb. (§ 507).

Alamwäeliste lastel, kes Aleksei Komiteest abi saavad, jääwad täiel määral kõigil õigused alles muude painkrite ja abirahade

saamiseks (§ 509), nende seas ka paiuki saamiseks Aleksandri Komiteest. Kui aga waestellastel õigus on abi Aleksei Komiteest saada ja ühtlasi ka kroomu paiukit (Paiuki Seaduse §§ 851—865), määratakse neile kas abiraha või paiuk selle järele, mis igale ühtsikle waeselelapsese kasulikum. (Paiuki Sead. § 856).

III. Abiandmise wiis ja määr.

Alamwäeliste waestelastele antakse Aleksei Komiteest abi kahel wiisil:

1) antakse iga aasta abiraha ja 2) oldakse neile alghariduse andmise juures abiks.

Abiraha antakse igale waeselelapsese kakskümmend neli rubla aastas. (§ 510). Neile lastele aga, kes enne oma isa surma alaliselt linnas elasid, võib abiraha kuni 30 rublani aastas suurendada, linnades aga, kus üle 150.000 elaniku, kuni 42 rublani. (§ 511).

Kui aga abiraha lastele määratakse, kellel ka ema surnud, võib seda iseäralistel tungiwatel korradel kuni 40 protf. ülemalnimetatud määrast suurendada, s. o. 33 r. 60 kop. 24 r. asemel, 42 r. 30 r. asemel ja 58 r. 80 k. 42 r. asemel (§ 512).

Mis aga abiandmisesse alghariduse saamise juures puutub, siis antakse waestelastele, kes algkoolis käiwad, koolis tarwis minewad soojad riided, jalanõud ja õpeabinõud, mille kulu aga üle 15 r. iga lapse kohta nende kooli astumise juures olla ei tohi. Teist korra võib seda ühe lapse tarwis ainult siis kulutada, kui laps kooli astumisest saadik wahetpidamata üks aastat koolis on käinud (§ 509).

Alamwäeliste waestelastele võib ka iseäraliselt abi nende kaswatamiseks määrata, kuni 50 r. aastas lastele 5 kuni 10 eluaastani, ja weel abi nende õpetamiseks, kuni 150 r. aastas lastele üle 10 aasta, kus juures alamwäelise perekonna feltskondline seis arwesse wõetakse. Abiraha õpetamiseks antakse enne kursuse lõpetamist selles koolis, kus waenelaps õpib (§ 508).

IV. Kuidas abiraha paluda?

Sõjas surma saanud alamwäeliste lastele peab abiraha määrama, ilma et nad seda paluksid. Aleksei Komitee peab ise teateid sõjas surma saanud alamwäeliste kohta koguma ja nende waestele-

lastele abiraha määramata. Tegelikult on see aga nii, et Komitee ainult siis abiraha määrab, kui talle abiraha määramise kohta palwekirji on saadetud.

Pärast sõja lõppu surnud alamväeliste lapsed, niisama nende vennad ja õed ja nende lapsed, kes töövõimu on kaotanud, peavad palwekirjad abiraha määramise kohta sisse andma (§ 513 p. 1).

Palwekirja võib waeselapse ema, tema käemees ehk isik anda, kelle hoole all ta on (§§ 515 ja 530).

Palwekirjad tulewad saata otseteed Aleksei Pääkomitee nime pääle (Александровский Главный Комитетъ, Петроградъ, Владимирскій пр., 19), tubermangu- ehk maakonnakomiteedesse, kus neid olemas, maakonna wäetilemale jne. Palwekirjad on margimaksust wabad.

V. Abiraha wäljaandmine.

1) Alamväeliste lastele, kes kroonu-abiraha said, antakse abiraha seist ajast pääle, mil kroonu abiraha wäljaandmine lõpetati, lastele aga, kes kroonu abiraha mitte ei ole saanud, alamväelise jurma päewast ehk sellest päewast pääle, mil ta jäljeta kadunuks on tunnistatud. Töövõimetute lapsed saavad abi sellest aasta-kolmandikuist (1. apr., 1. aug., 1. detf.) pääle, mil nad palwet abiraha saamiseks awaldasid.

2) Abiraha wäljaandmine lõpetatakse, kui waesedlapsed 16-aastasels on saanud, ehk neis maakohdades, kus abielusse waremini astutakse, kuni abielu-ealises saamiseni. Abiraha andmine lõpetatakse ka siis, kui abiraha saaja wangi ehk weel suurema karistuse osalises mõistetakse (§ 513).

3) Abiraha antakse wälja waestelaste emadele ehk neile, kelle kaswatada nad on, ja makstakse ette järgmistel tähtaegadel: maal ja linnas, kus abiraha ei ole suurendatud (s. o. ainult 24 r.) — 1. aprillil, 1. augustil ja 1. detsembril, linnades aga, kus abiraha suurem, kui 24 r. — iga kuu.

4) Abiraha antakse wälja kas wallawalitsuste kaudu ehk muul teel Komitee äranägemise järele (§ 486 p. 5).

5) Abiraha ei wõi kroonu- ega eramatsude tasuks kinni pidada, abiraha saamise õigust ei wõi ära wõtta, pantida ega edasi anda (§ 515 ja § 528).

VI. Raebtused abiraha määramise asjus.

Maakonna komiteede otsuste vastu võib kubermangu komiteedesse, kubermangu komiteede otsuste vastu Pääkomiteesse kaevata. Pääkomitee otsused on aga lõpulikud (§ 488).

I ä r e l m ä r k u s. Aleksei Komitee kohta käivad määrused on Uvalitu Hoolekandmise Seaduses — Уставъ о общественномъ призрѣннн (Seaduste Rogu XIII Köide, 1915. a. väljaanne, 2. Raamat) §§ 472—515 leida, millest sellekohased paragrafid klambrites fletuſteſte juure on liſatud.

B. Romanowi Komitee.

(Uvalitu Hoolekandmise Seadus — Уставъ объ общественномъ призрѣннн, Sead. Rogu XIII. Köide, 1915. a. väljaanne, §§ 344—375).

Keisri Majestedi Kõrge kaitſe all ſeiſwal Romanowi Komiteel (Петроградъ, ул. Жуковскаго, 59) on ülesandeks abi anda waestelelastele, kes maal ilma hoolekandjate ja järelwaaatufeta elawad, nende ſeiſuſe, rahwuſe ja ufutunnistuſe pääle waatamata (§ 344). Kuid 1. ſept. 1914. a. on miniftrite nõufogu otſuſeks teinud, et Komitee ülesandeks ka nende alamwäeliſte laſte eeft hoolitſemine on, kes tegewas teeniſtuſes mobiliferitud maa- ja merewäe otſades, maakaitſewäes ja sõjaräe-drufhinades teeniwad.

Komitee ei anna rahaliſti abi otſeteed ei waestelelastele, ega ka alamwäeliſte laſtele, ei ka nende ſugulaſtele (§ 349), waid Komitee annab rahaliſti toetuſti (aegajalt ja ühekordſelt) neile afutuſtele ja ifilutele (ſemſiwodele, waldadele, kihelkondadele, häätegewatele afutuſtele ja üſfilutele häätegiſatele) kelle kulul afutuſed ülemalnimetatud laſte hääks ülewal peetakſe (§ 346). Sarnafed afutuſed on: 1) ühiſelumajad algkoolide juures — laſte jaoks 2—12 eluaaſtani; 2) ühiſelumajad käſitöökoolide ja töökodade, alamate põllutöökoolide ja teiſte ſelleſarnafte walitſuſe, kogufondliſte ja eradpeafutuſte juures — laſte jaoks 2—17 eluaaſtani (§ 345).

Komitee määrab toetuſti nimetatud afutuſte üleſpidamiſeks ja ſuurendamiſeks, kui ka uute afutamiſeks (§ 346).

Toetuſti antakſe aga ainult nende afutuſtele, kuſ laſte üleſpidamine külaelu nõuetele waſtab (§ 348). Eesdiguſ antakſe neile afutuſtele, kes wäljaſpool linnapiiriſid afuwad (§ 345).

Komitee poolt antud toetuſti ſummadeſti, miſ riigirentei määranud, ei tohi ſuurem olla, kui pool ſelleſti, miſ nimetatud afutuſed alam-

wäeliste laste ülespidamiseks kui ka nende jaoks olemate asutuste fuurendamiseks ja uute asutamiseks tarwitawad (§ 347). Toetust antakse aga ainult sel tingimisel, kui nimetatud asutused ja isikud selle juures mitte oma poolt määratud summasid ei wähenda (§ 347).

Romitee võib ka ise lastewarjupalkasid ja sellesarnaseid asutusi awada (§ 346).

Romanowi Romiteel on oma kohalikud osakonnad (§ 361).

C. Aleksandri Romitee.

(Сводъ Военныхъ Постановлений, Книга VIII — изд. третья, 1914 г.
§§ 857—882.)

I. Alamwäelistele abiandmine.

Aleksandri Romitee annab abi alamwäelistele, kes sõjas haawata, põrutada ehk wigastada on saanud. Abi antakse 1) ühekordselt ehk 2) iga aasta.

1) Ühekordne abiraha esialgse abiandmise kujul määratakse alamwäelisele, ilma et harutamise alla wõetaks, kas tal õigust on Aleksandri Romitee hoole alla wõetud saada (§ 857).

Abiraha ei määrata mitte enne, kui alamwäeline haigemajast wälja on tulnud ja wäehospitalid ta sõjas saadud haawade, põrutuste ehk wigastuste tagajärjel kas puhkusele 6 kuust kuni 1 aastani on lastnud ehk wäeteenistusest hoopis wabastanud on.

Alamwäelised, kes paranejate (enne — nõrgajõuliste) komandodesse on määratud, abiraha ei saa.

Abiraha palwele tuleb tingimata tunnistus puhkuselelastmise ehk teenistusest wabastamise kohta juurde lisada.

Palwekirjad võib otseselt Romitee nime pääle jaata (Александровский Комитетъ о раненыхъ, Петроградъ, Кирочная, 4).

2) Iga-aastaselt abiraha määratakse ainult siis, kui alamwäeline Romitee hoole alla on wõetud. Õigus Romitee hoole alla wõetud saada on alamwäelistel: 1) kes oma teenistuses haawu ja wigastusi on saanud, sõjategewuses waenlase wastu, ka siis, kui nad seda mitte waenlase sõjariistade läbi ei ole saanud ja 2) kes rahu ajal oma teenistuse kohustuste täitmise juures haawu ehk wigastusi kogemata, manöwritel, õppustel jne. saanud ja selle tagajärjel teenistusest on wabastatud (§ 858).

Romitee hoole alla ei võeta mitte alamväelisi, kes oma warandusest 300 rbl. ehk rohkem aastas sissetulekut saavad, kus juures selle summa hulka mitte paiukit ehk muud kroonu abiraha, mis seaduse poolt määratud, ei arvata (§ 860).

Palwekirjale Romitee hoole alla võtmise asjas on tarvis juurde lisada 1) wäeteenistuse tunnistus, kus ka teated haawade ja wigastuste kohta üles tähendatud peavad olema ja 2) tunnistused selle kohta, et paluja mitte kohtu all ei ole ja et ta oma warandusest mitte 300 rbl. ehk rohkem sissetulekut ei saa, niisama ka täielikud teated oma elukoha kui ka ligema postiasutuse kohta.

Palwefiri antakse kohaliku maakonna wäeülemale, kes korralduse annab, et paluja arstliselt järele waadataks. Arstline järelewaatus kui ka abiraha määramine ei sünni mitte enne, kui haawa ehk wigastuse saamisest üks aasta mööda on.

Tunnistuse arstlise järelewaatuse kohta saadab wäeülem komiteele, kes ainult siis palwe hoole alla võtmise asjas läbi waatab, kui sinna arsti- kui ka teenistuse-tunnistus haawade ja wigastuste saamise kohta juurde on lisatud.

Rui üks neist dokumentidest puudub, ehk kui wäeteenistuse-tunnistuses mitte teateid haawade ja wigastuste kohta ei ole, ei võta Romitee palwet mitte läbiwaatamise alla, kuigi muud tunnistused haawade ja wigastuste kohta ette näidata oleksid (§ 880).

Rui alamväelisel raske on tunnistust arstlise järelewaatuse kohta saada, annab ta sellest Romiteele teada, kes jammusid astub, et see tunnistus wõimalikult ruttu wälja antaks (§ 881).

Need alamväelised, kes haawade ehk wigastuste tagajärjel parandamata wigasteks on saanud — nagu kehaliikmete kaotus, osaline ehk täieline pimedaksjäämine jne. — wõiwad palwekirja otsesed Romiteesse saata, ilma et nad ära ootaksid, kuni aastane tähtaeg haawa ehk wigastuse saamisest mööda on. Siis peawad nad aga tunnistuse ewakuatsiooni komisjoni poolt arstlise järelewaatuse kohta nende teenistusest wabastamise ajal ette näitama, ehk kus sarnast komisjoni ega ka sõjawäe hospitali ei ole — tunnistuse järelewaatamise kohta, mis kaks kohalikku arsti wäeülema juhatusel ette on võtnud.

Lõpulik otsustamine alamväelisele abiraha saamise õiguse asjus, kui ka abiraha määramine on Aleksandri Romitee käes (§ 882).

Romitee hoolekandmine on järgmine: 1) invaliidide kapitalist ja teistest allikatest paiuki ja abiraha määramine teenija palkamiseks; 2) hoolitsemine selle eest, et paiuk riigirenteist määrataks ehk suu-

rendataks; 3) ühefordsete abirahade määramine ja laenu andmine; 4) tunnistuste andmine korteriraha ja hinnata arstiabi saamiseks; 5) kohtade pääle määramine, mis haawatute jaoks olemas; 6) eesõiguste andmine kodanlikesse teenistusse üle minnes; 7) abiandmine laste kasvatamiseks; 8) Komitee all olevate sõjaväe waestemajadesse ja teistesse häätegewatesse asutustesse määramine (§ 863).

II. Abiandmine alamwäeliste leskedele, waestelastele ja wanematele.

Ubi antakse sõjas surma saanud ehk jäljeta kadunud ja haawade ja wigastuste tagajärjel furnud alamwäeliste leskedele ja waestelastele (ehk kui neid ei ole — siis wanematele) 1) ühefordset ehk 2) iga aasta.

1) Ühefordset abiraha antakse, eesilgsiks abiks, wiibimata pärast perekonnapäa surma (pärast alamwäelise surma ehk tema jäljeta kadunuks tunnistamist) enne kui küsimust harutatakse, kas õigust komitee hoole alla saamiseks on wõi mitte.

Palwekirjale abiraha määramise kohta tuleb juurde lisada ametlik tunnistus a) alamwäelise surma ehk jäljeta kadumise kohta ja b) paluja isiku ja selle kohta, et tal abi tarwis.

Palwekirja wõib otseteed komitee nime pääle saata.

2) Iga-aastast abiraha, mis lehwuse, haiguse ehk õnnetumate juhtumiste korral antakse, ei saa enne, kui paluja Aleksandri Komitee hoole alla ei ole wõetud.

Õigus komitee hoole alla wõetud saada on järgmistel leskedel ja waestellastel, kelle mehed ehk isad — alamwäelised — Komitee hoole all olid ehk sõjas surma saanud, jäljeta kadunud ja sõja ajal saadud haawade ehk haiguste tagajärjel furnud, niisama ka rahu ajal oma teenistuse kohustuste täitmise juures surma saanud: a) lesed, kes wigase terwise, kõrge wanaduse ehk sellepärast, et nad alaliselt oma wäikeste laste järele walwama peawad, omale tööga mitte ülespidamist teenida ei wõi; b) waesedlapsed alla 16 aasta; c) waesedlapsed üle 16 aasta, kes täitsa waesed, raskeid haigusi põewad (halwatusse saanud, mõistuse kaotanud, pimedaks jäänud, mõlemad jalad ehk mõlemad käed kaotanud) (§ 859).

Alamwäeliste wanemad saawad abiraha, kui alamwäelisel leskel ehk lapsil järele ei ole jäänud ja kui nad alamwäelise käest ülespidamist olid saanud.

Romitee hoole alla ei võeta mitte perekondi, kelle aastane sissetulek nende varandusest 300 r. ja rohkem on (§ 860).

Palwekirjad Romitee hoole alla võtmise asjus antakse kohalike wäeülemate, politseiwalitsuste ehk wallawalitsuste kaudu, kes järgmised dokumendid kokku seawad: a) lese tunnistus ehk passi-raamat, kus üles on tähendatud mehe seisus, teenistuse koht, risti-isa- ja perekonnanimi, mehe saatus ja kust teated tema saatusel kohta saadud; b) tunnistused 1) et paluja mitte kohtu all ei ole, 2) et tal warandust ei ole, mis 300 ehk rohkem rubla aastas sissetulekut annab, 3) laste arm ja wanadus ja 4) et ta mitte waestemajas ei ole; c) paluja täielik adress ja ligem postiasutus, mille kaudu abiraha kätte saata võib.

Kui palwekirja waestelaste käemehed on saanud, siis lisatakse sellele tunnistused juurde, kelle hoole all waesedlapsed on, misjugune nende warandusline seisukord ja misjugune nende isa saatus olnud.

Kui palwekirja alamwäelise wanemad on saanud, lisatakse sellele tunnistused juurde, et nad sõjas surma saanud poja käest ülespidamisest on saanud, poja saatusel ja ka palujate warandusline seisukorra kohta.

Palwekirjad ühes nimetatud dokumentidega saadawad tähendatud asutused (wäeülem, politsei- ehk wallawalitsus) Aleksandri Romiteesje, kelle alla abiraha määramise otjustamine käib.

Rõit palwekirjad, mis Aleksandri Romiteesje saadetakse, on tempelmaksust wabad (§ 865).

Kui palujal mitte raha ei ole postikulude katmiseks, võib ta politsei- ehk wallawalitsuste poole pöörata, kes palwekirja edasi saadawad. Isikutel, kes Paiuki Seaduse §§ 807—865 põhjal paiukit saawad, ei ole digust Aleksandri Romiteest paiuki saamiseks (Paiuki Sead. § 809), küll aga võiwad nad übekordist abiraha saada.

Allamwäeliste waesedlapsed, kes Aleksandri Romiteest abiraha saawad, võiwad siiski ka Aleksandri Romiteest paiukit saada (Uwalitu Hoolek. Sead. § 509).

D. Elisabethi ja Ksenia Romiteed.

Особая Комиссія подъ предсѣдательствомъ ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЫСОЧЕСТВА Великой Княгини Ксеніи Александровны.

Комитетъ ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЫСОЧЕСТВА Великой Княгини Елисаветы Феодоровны по оказанію благотворительной помощи семьямъ лицъ, призванныхъ на войну. г. Москва.

Keiserliku Majestedi Keisri Proua Aleksandra Feodorowna ülemjuhatusel all seisew Ülem Nõukogu asutas Suurwürstinna Kseenia Aleksandrowna eesistumisel all seiswa Iseäralise Nõukogu, kelle ülesandeks on sõjameestele, kes sõjas oma töövõimu kaotanud, ja ka nende perekondadele tööd ja teenistust muretseda, kui ka muul viisil abiks olla. Ühtlasi on ka Elisabethi Komiteel ülesandeks sõjameeste perekondadele abiks olla.

1) Elisabethi Komitee hoole alla käivad: a) tagawaraväest tegewasse teenistusesse kutsutud ohwitseride ja alamväeliste perekonnad; b) tegewasse teenistusesse kutsutud nekrutite perekonnad; c) sõjas surma saanud, haawadesse surnud ja haawade tagajärjel töövõimu kaotanud alamväeliste perekonnad.

2) Kseenia Komitee hoole alla käivad: a) töövõimu kaotanud ohwitserid ja alamväelised; b) nende perekonnad; c) töövõimu kaotanud ja haiguste kätte, mis mitte haawade tagajärjel ei ole saadud, surnud sõjameeste perekonnad.

Tä h e n d u s. Väljaspool seadusliku abielu sündinud sõjameeste laste ja nende emade eest, kes maksma seaduse põhjal painufit ega abiraha ei saa, hoolitseb Elisabethi Komitee, kellele abisoowijad palwekirjad sellekohaste dokumentidega saadawad.

Komiteel on oma osakonnad ehk täidawad asemiku kohustusi maakonna wäeteenistuse-komisjonid.

Wiies osa.

Georgi kawaleride lisapalk ja paiuk.

(Св. Зак., Т. I, ч. 2. Учр. Орд., по Прол. 1913 г.)

Igale, kes Georgi risti ehk Georgi medali (auraha) on saanud, antakse igaaastast rahalist abi järgmisel määral:

1) Georgi risti eest: 4. järk — 36 r., 3. järk — 60 r., 2 järk — 96 r. ja 1. järk — 120 r.

2) Georgi medali eest: 4. järk — 12 r., 3. järk — 18 r., 2. järk — 24 r. ja 1. järk 36 r. (§§ 89, 184).

Nimetatud rahalist abi hakatakse seft päewast andma, millal alamwäeline wägiteo korda on saanud, mille eest talle rist ehk medal on antud.

Kui alamwäeline kõrgemast järgust risti ehk medali saab, jäetakse raha andmine madalama järgu eest ära (§§ 91, 186).

Alamwäelisele, kes tegewas teenistuses, antakse see raha palga lisaks, kui ta aga teenistusest lahtub, siis paiuki näol riigi renteist (§§ 90, 185).

Kui alamwäeline tegewas teenistuses on, on lisapalga andmine tema ülemuse hooleks.

Tagawarawäelised ehk teenistusest wabastatud, kui ta isikud, kes mitte sõjateenistuses ei ole olnud, ja nende lesed saadawad palwekirjad paiuki määramise asjus maakonna wäeülematele ühes wäeteenistuse-tunnistusega ja tunnistusega lisapalga saamise kohta (30. aug. 1915. a. Rõigekõrgemalt poolt kinnitatud määrused Georgi risti ja medali eest paiuki määramise kohta punkt 1.).

Wäeülemad saadavad palwekirjad kohaliku brigadiülemale, kes järele waatab, kas paluja Georgi risti ehk medali on saanud, ja paiuki määrab. Palwekirjas wõib ära tähendada, missugusest renteist paluja paiukit kätte tahab saada.

Rui paiuk määratud, saadetakse paberid paiuki saamise kohta kroonu palatisse, tunnistus lisapalga saamise kohta ühes juurde-märkusega paiuki määramise ja selle tähtaja kohta aga palujale tagasi.

Paiukit antakse kolm korda aastas, weerand aasta pääle ette. Paiukisaaja soowi pääle saadetakse paiuk posti laudu, wallawalit-suste ehk sellekohaste asutuste laudu kätte. Kohalik ülemus peab igale paiuki-saajale teada andma, et tema nime pääle paiuk on saadud ja et see, kui ta kahe aasta jooksul seda wälja ei wõta, maha kustutatakse. Rui paiuki-saaja teise maafonda ehk kubermangu elama asub, peab ta renteile teatama, et ta paiuk teise renteisse üle wiidaks (Kõigekõrgemad määrused pp. 2—7).

Georgi risti ja medali eest antakse paiukit selle pääle waata-mata, kas selle saaja, näit., kroonult ehk Aleksandri komiteelt paiukit saab wõi mitte (§§ 91, 186).

Isikud, kes risti ja medali saanud, saavad paiukit mõlemate eest. Lisapalka ehk paiukit wõib ilma tähtaja määrata nõuda, ka rohkem kui 10 aasta järele, kus juures pall ehk paiuk kõige endise aja eest järele maksetakse. Paiuki andmine lõpetatakse ainult siis, kui risti ehk medali omanik neist kohtu otsuse põhjal ilma jäetakse (§§ 100, 102, 193, 195).

Rui omanik risti ehk medali ära kaotab, antakse talle selle-kohase ülemuse nõudel ilma tasuta uus risti ehk medal (§§ 103, 196).

Pärast Georgi risti ehk medali omaniku surma saab tema lesk paiukit weel ühe aasta jooksul (§§ 89, 184).

Kes Georgi risti ehk medali saamise õiguslikeks tunnistatud, neid aga weel kätte ei ole saanud, peavad maakonna wäeülema poole pöörama, kes aumärgi kui ka paiuki saamiseks sammusid astub.

Isikutel, kes Sõja Ordomärgi ehk auraha „wahwuse“ eest saanud, wägitiõde eest, mis enne 10. aug. 1913 korda saadetud, ei ole õigust ülemalnimetatud lisapalka ega paiukit saada, waid saavad seda endiste seadusemääruste põhjal.

Lisa.

A. Haiguste nimefiri.

Nimefiri haiguste ja kehaliste wigastuste kohta, mille tagajärjel töövõim on kadunud ehk vähemaks jäänud ja mis alamväelistele 25. juuni 1912. a. seaduse põhjal õiguse annavad painkit saada.

1. Haigused ja vead, mis õiguse annavad esimese järgu painkit saada (vaata esimeses osas, teine peatükk: „Painki suurus“), kui töövõim täieliselt on kaotatud, nii et alaline järeilvalvus tarvilik on (100 prots.).

1) Parandamata waimu- ja meelegaigused, mõlema käe ehk mõlema jala kui ka poole keha halvatused, mitmesugused kaugele edenenud pääaju ja selgrooüdi haigused, üleüldine halvatus ja langesõbi (vähemalt mitu korda nädalas) ehk waimuomaduste tuntaw kahanemine.

2) Nägemiswõimu kaotamine mõlemas silmas. Tähe n d u s : Nägemiswõimu täielise kaotamise all mõistetakse ka nägemiswõimu kaotamist kuni $\frac{1}{200}$, s. o. kui käesõrmi mitte kaugemalt kui ühe jala ehk $\frac{1}{3}$ meetri kauguselt üles lugeda ei saa.

3) Parandamata sifemiste kehaosade vead, raskest parandamata olluste wahetuste ja were haigused, mille tagajärjeks kehategewuses filmapaistew korratus on.

4) Mõlema käe ehk mõlema jala kaotus, ehk sarnane seisukord, kui käsa ehk jalgu sugugi enam tarwitada ei saa (kui liikmejattud enam kokku ei käi ehk waleliikmejattud on tekkinud).

5) Ühe jala ja ühe käe korruga kaotamine ehk nende tarvitamise wõimaluse kaotamine.

6) Mõlema käe kaotamine ehk võimaluse kaotamine neid tarvitada.

7) Basedowi haiguse¹⁾ raskemad järgud.

8) Sapikäikude ja kõhu ja soolikate (väljaarvatud pärasoolika) õõstorud.²⁾

II. Haigused ja wead, mis õiguse annavad teise järgu paiukit saada, kui töövõim kaotatud on, aga alalist järelvalvust tarmis ei ole (100 protf.).

1) Parandamata wead ja tõbed, mille põhjuseks ergufeskohtade korratused, osalised halvatused mõlemates jalgades ehk kätes, ehk pooles kehas, langetõbi vähemal määral kui esimese järgu kohta ette nähtud.

2) Nägemisvõimu nõrgenemine mõlemas silmas alla 0,05.³⁾

3) Sisemiste kehaosade, olluste vahetuse ja were paratamata haigused, mille tagajärjel kehategemuses filmapaistew korratus on.

4) Basedowi haigus raskele kujul.

5) Luude ja näo pehmete osade, nina, suu ja neelatamist ja hingamist takistavad kurgu ja kaela parandamata haigused.

6) Soolte väljatulek raskemal kujul.

7) Ühest käest ilmajäämine (kui see ülevalt poolt küünarnukki otsast ära on lõigatud ehk kondiosad välja lõigatud) ehk kui seda mitmesuguste organiliste wigade tagajärjel tarvitada ei saa.

8) Ühest jalast ilmajäämine (kui see otsast on ära lõigatud ehk kondiosad välja lõigatud), ehk kui seda muudel põhjustel tarvitada ei saa.

9) Rui mõlemas käes vähemalt 6 jõrme puuduvad ehk tangeks jäänud ja neid liigutada ei saa — ka pöidlab ühes arvatud.

10) Selgroo ehk niuete kroonilised haigused, mis liikumist ja töötegemist takistavad.

11) Rhinosklerom⁴⁾ ja pidalitõbi.

1) Basedowi haigus (Eesti keeles ka punnisilma haigus) = päätundemärgid: jüdametegemuse kiirenemine, silpnäärme (gl. thyroidea) paistetus ja filmamuna ette-tikkumine filmatopast (punnisilm, Exophtalmus). S. R.

2) Õõstoru (Fistula) = läik ehk kaanal, mis mõnda sügavamat kehaosa nahaga ühendab, kust vedelikku (mustust, sülg) välja imbub ja mille põhjuseks pitalised mädanemise protsessid, võõriti kasvanud ehk muud wead on. S. R.

3) Alla 0,05 tähendab seda, kui käesõrmi mitte laugemal kui 5 jammu laugusel üles lugea ei saa. S. R.

4) Rhinosklerom = haruldane haigus, mis ennast jelles avaldab, et nina rõwaks ja juureks läheb, mille põhjuseks mingisugused baktillused on. S. R.

III. Haigused ja wead, mis õiguse annawad kolmanda järgu paiukit saada, kui töövõim tublisti on vähenenud (70—100 prots.).

1) Ergukeffkohtade parandamata haigused ja wead kergemal määral, kui teise järgu kohta ette nähtud, ja lihaste nõrkus kätes ehk jalgus, mis nende tarwitamist takistab.

2) Nägemisewõimu nõrgenemine mõlemas silmas kuni 0,2.

3) Silmalaude väljas- ehk sissepoole pahupidi minel ühes ehk mõlemas silmas, nii et film mitte enam tarwiliselt kaetud ei ole; silmalaude ühendawa kile haawad, mis filma sarw- ja limakile põletikku tekitawad ja nägemisewõimu tuntawalt takistawad; silmanärwide, laude ja silmamuna halwatus, alaline pisaratewool.

4) Sifemiste kehaojade, olluste wahetuse ja were parandamata haigused.

5) Kuulmisewõimu täielik kaotamine mõlemas kõrwas.

6) Luude ja keha pehmete osade, nina, suu ja neelamist ja hingamist takistawad turgu ja kaela parandamata haigused.

7) Soolte väljatulek parandamata kujul.

8) Rui ühte kätt ehk jalga wabalt liigutada ei saa, parandamata haiguste, liikumatusse ehk suurte liikmejakkude nikastuse tagajärjel.

9) Mõlema pöidla kaotamine ehk liikumata olemine, vähemalt kolme sõrme paremast käest ehk nelja sõrme pahemast käest (pahemakäe-meestel ümberpöördukt) puudumine ehk liikumatus, kui selle juures ka pöidlad ei liigu, ja vähemalt kuue sõrme puudumine mõlemas käes, kui pöidlad terwed on.

10) Ühest säärest ilmajäämine, ehk kui jalga mingisuguse parandamata haiguse tagajärjel tarwitada ei saa.

11) Ühe käe kaotamine allpool küünarnukki.

12) Salakandluu kaotamine ehk kroonikaline haigus kandluus, mis jala pääle toetamise võimataks teeb.

13) Sagedased, mädanewad armid, mis liikumist takistawad, kui ta õõstorud mitmel pool kehas, mis pitaliste põletikkude tagajärjel tekkinud.

14) Mahlanäärmete sõmerused ja muhud, mille tagajärjel keha toitmine nõrgeneb.

15) Suhkrutõbi ja kusetõbi parajal mõõdul; elewandihaigus¹⁾, kui see liikumist takistab.

1) Elewandihaigus (Elephantiasis) awaldab ennast jelles, kui haigeks jäänud kehaojad suuremaks paisuwad, nahk ühsilutes kohtades (jala säärtel, juguojabel) pakssemaks läheb mitmesuguste põletikkude ja muude haiguste tagajärjel. H. R.

16) Rusekäitlute dõstorud, mille tagajärjel wõimalik ei ole kust finni pidada, wäljaarwatud dõstoru kuse torus.

17) Parandamata kehahaigused ja kroonikalised paised, mille kaafas üleüldine nõrgenemine käib ehk mis riiete ja jalandude kandmist takistab.

IV. Haigused ja wead, mis õiguse neljanda järgu paiuki saamiseks annawad, kui töödõim keskmiiselt on kaotatud (40—70 prots.).

1) Ergufestkohtade parandamata haigused, osalised halwatused, lihaste jõu nõrgenemine ühes käes ehk jalaš kergemal määral, kui see III. järgu haiguste juures nimetatud on.

2) Nägemisewõimu nõrgenemine ühes silmas kuni 0,3 ja teises kuni 0,1.

3) Pärasooolika wäljakukkumine, mis raske tagasi seada on.

4) Laialised ja walusad armid, mis luudega kokku kaswanud ja liikumist takistawad.

5) Munade, seemnekõisiku ehk munakoti raskemad wigastused.

6) Kæe lühemaks ehk kõweraks jäämine, mis teda tarwitamast takistab.

7) Jala lühemaks jäämine 5 tsentimeetri wõrra, ehk rohkem, haigusliste muutuste tagajärjel suurtes luudes ehk liikmejattudes.

8) Takistused labajala liikumise juures wigastuste ehk labajala ja põlwe liikmejattu kroonikaliste haiguste tagajärjel.

9) Basedowi haigus kergemal määral.

10) Ühe kæe pöidla kaotamine.

V. Haigused ja wead, mis õiguse wiienda järgu paiuki saamiseks annawad, kui töödõim ainult wähe on kaotatud (10—40 prots.).

1) a) Nägemisewõimu kaotamine ühes silmas, kui see aga teises üle 0,3 on. b) Kui nägemisewõim mõlemas silmas alla 0,5 on.

2) Kuulmisewõimu nõrgenemine mõlemas kõrwas, kui tajašt rääkimist seljataga kolme meetri ehk kõwa rääkimist kümne meetri kauguses selgesti ei kuule, mille põhjuseks keskõrwa põletik, kuulmisewõimude nõrwi haigused jne., ehk mõlemate kõrwalehtede kaotus on.

3) Ruse toru dõstoru jelle keskel ehk tagumises osas.

- 4) Parandamata süljehõõstoru.
- 5) Pehmeloomulised kasvaja, mis jalandude kandmist kui ka liitumist takistavad.
- 6) Näo moonutused armide ehk muude põhjuste tagajärjel.
- 7) Näo luude ja pehmete osade, nina, suu ja kurgu parandamata haigused, mis waba rääkimist tuntawalt takistawad.
- 8) Kaelalangeistus, mis pää waba käänamist takistab.
- 9) Parema käe nimetisfõrme ehk kolme fõrme kaotus ehk täieline liikumatus (pahemakäe-meestel pahema käe fõrmed).
- 10) Munade ehk suguliikme kaotus.
- 11) Rahe fõrme kaotus ühes käes, kui põidlad terwed on.

Haigused, mis wäeteenistusest wabastawad.

Lihtsalt haiguste nimekirja tuua, nagu see sellekohases seaduses ja wiimastes määrustes leida, sellest oleks kasu wähe. On hull haigusi olemas, mille nimed lihtlugeja kuulnudki ei ole. Weel raskem on aga harilikul surelikul ütelda, kas tal haigus, mis seaduses nimetatud, on wõi mitte. Seks puuduwad tal igasugused teadmised haiguste äratundmisest ehk diagnostist. See maksab iseäranis sise-miste haiguste kohta. Sellepärast on haiguste kohta, mis midu arusaamataks jääksid, nimekirja lõpul lühikesed seletused toodud, et lugejat wähegi aidata. Haiguste nimedes on Põhja-Balti Arstide seltsi kirjaastusel ilmunud ja S. Riggoli kokkuseatud Eesti Arstiteaduslise Sõnastiku järele käidud. Allpool toome pääjoontes haiguste nimekirja, mis tähe A (Lit. A) all üles on wõetud. Tähe B (Lit. B) all on kümnes paragrafis kehawead üles loetud, mis wäerinna-teenistusesse määramisest wabastawad. Nende üleslugemisel ei ole selles raamatus mingit otstarwet.

* * *

1. Puudulik keha edenemine ja nõrk kehaehitus, mille awaldamised on: puudulikult edenenuk kondi ja lihaste kasv, kitsas rind, üfiskute kehaosade ebaloomuline kasv, wäliste kateosade nõrkus, raswatorra puudumine naha all, üleüldise toitmise-protsessi nõrgenemine raskef tujul mitmesuguste pikaldaste ja parandamata haiguste tagajärjel. 2. Üleloomulik raswaminek termes kehas. 3. Adisjoni haigus¹⁾. 4. Ruse- ja suhkrutõbi²⁾. 5. Elewandi haigus

(seletus esimeses osas). 6. Pidalitõbi. 7. Limapaistetus. 8. Näärmetiisifikus³⁾. 9. Werelahwatus, werewaesus ja were linnijäämatu⁴⁾. 10. Pehmeloomulised kaswajad, kui nad liikumist, riiete, jalandude ja sõjariistade kandmist takistawad. 11. Pahaloomulised kaswajad⁵⁾. 12. Nõrgameelus, mis sündimisest jaadik pärit, ja lollata⁶⁾ olek. 13. Nõdrameelus. 14. Langetõbi. 15. Tantsutõbi⁶⁾. 16. Hüsteria⁷⁾. 17. Basedowi haigus (seletus esimeses osas) ja pugukael (Kropf). 18. Igasugune halwatus. 19. Musklite ehk lihaste kokkukuivamine. 20. Parandamata närwipõletikud. 21. Ebaloomulik kontide kehajade kasw.

22. Rasked nahahaigused: fõõtraig⁸⁾, seenehaigus⁹⁾, will-ohatis¹⁰⁾, sügelewad mügarad¹¹⁾, kalanahk¹²⁾, soomussamma¹³⁾pool j. t. 23. Päänaha lubjatärn¹⁴⁾. 24. Sifilis ehk Prantfusetõbi, skorbuti¹⁵⁾, tiisifikuse haigete ja m.kestwad mädahaawad. 25. Walu sünnitajad armid, mis liikumist, riiete ehk jalandude kandmist takistawad. 26. Wananenud ja kaua kestnud jooksja haigus, liikmejakkude põletik ja luuwalu, kui nad kehas mitmesuguseid muutusi on tekitanud. 27. Kroonikalised walud luudes ja lihastes, kui need liikumist, hingamist, riiete ja jalandude kandmist takistawad. 28. Pääluu kontide wead, mis sündimisest ehk noorest east jaadik olemas, ehk kui neis kontides üdi puudub. 29. Puudulikud silmalaud, nii et need silma kinni ei kata. 30. Silmalaude pitaline põletik, kui lauääred selle juures paksums lähewad, laude põõrdumine sisse- ehk wäljapoole, filmaripsmete kaswamine filmatera poole, mille tagajärjeks filmades pitaline põletik tekib. 31. Armid silmalaudel, kui selle tagajärjel silma sarwikile ja filmakile põletik tekib. 32. Trahoma¹⁶⁾ raskemal kujul, kui silma ühendawad kiled rikutud on. (Merewäkke ei wõeta üleüldse trahoma-haigeid). 33. Silmatile pitaline põletik. 34. Silmalaude kokkukaswamine kas teineteisega ehk ühe filmateraga, kui see nägemisewõimu wähen dab ehk filmade liikumist takistab. 35. Alaline pisarater wool pisaratorude rikkimineku tagajärjel. 36. Kobarasarnane paise (Staphyloma) ühe ehk mõlema silma pääl. 37. Nägemise nõrgenemine alla 0,05 ühes filmas ehk alla 0,5 mõlemas filmas puuduliku kiirtemurdmise ehk muude muutuste tagajärjel. 38. Ühe silma nägemisepiiri wähenemine kuni 30°. 39. Silma närwi halwatus laudes ehk munas. 40. Alaline kõõrdiwaatamine suurel määdul, kui kõõrdsilma sarwikile filmapilu wälise ehk sisemise nurgaga kokku puutub. 41. Silma lihaste kramp.

42. Mõlema kõrwalehe puudumine kui ka kõrwaaukude puudumine sündimisest jaadik, ehk kõrwaaukude kinnikaswamine. 43.

Pikaline põletik sifemises kõrwas, kui jääkt mäda jookseb ehk selle tagajärjel trumminahk kaob ehk paksenaks kasvab, kondisõõja tekib jne. 44. Suuremad rikked kõrwa trumminahas, kui need pikalt kestavad ja mille tagajärjel trumminaha äartel käsnad ja lubjasünnitused tekivad, ehk trumminahk õõnsuse külge kasvab. 45. Kuulmisewõimu täielik kadumine ehk ka puudulik kuulmine, kui taseft kõnet ehk sõinat 2 meetri ja kõnelemist 10 meetri (meeter umbes $1\frac{2}{5}$ aršinat) kauguselt ei kuule, kui need nähtused kest- ehk sifemise kõrwa haiguste ehk kõrwanärwi rikete tagajärjeks on. 46. Näo moonutamine ninakondi, kõmpsluu ehk pehmete osade häwinemise tagajärjel. Mõlema ninasõõrme kinnitaskwamine. Otsaesise, päälmise lõualuu, kiulukujuliste- ja sõelkontide pikaldased haigused ühes mädanemisega, ja sõõja neis kontides. Haisew nohu. 47. Mitmesugused hingamist ja neelamist takistawad parandamata kurgu-, kõri- ja ninahaigused, slleroma (naha kõwenemine.) 48. Suulte ja põskede ühtekaskwamine igemetega, keele suu külge kaskwamine ehk mõne osa keele kaotus, kurgupurje rikked, lõualuude wead, mis neelamist ehk kõnelemist takistawad. 49. Kaskwajad ja haawad keele küljes. 50. Kogelemine ühes krampliste pingutusatega, nii et kõne arusaamataks jääb. 51. Tummad ja kurtummad. 52. Wäline sülje õõstoru (w. esimene osa). 53. Rahekoradne ja lihtne jänesemokk, nii et huul üleni lõhki on, niisama ka siis, kui suulagi lõhki ehk lõpuste-praad kinni kaskwamata. 54. Kui wähemalt 10 hammast ühes lõualuus ehk 14 üleüldse puuduwad. 55. Selgroo lülide ehk kaela pehmete osade rikete tagajärjel tekkinud kaela kangeistus ehk liikumatus. 56. Ripnäärme suurenemine ehk pugukael (Kropf). 57. Kõnelemist, hingamist ehk neelamist takistawad kõri ja hingekõri wead. 58. Sõõgikõri ummistused.

59. Ritsas ja sifewajunud rind, linnurind, rang- ja küljeluude lühikeseks ehk kõweraks jäämine, mis hingamist, liikumist, riiete ja sõjariistade kandmist raskendawad. 60. Tiisikus, kopsu ja rinnakelme pikalised põletikud. 61. Hingamiseturude pikaline põletik, millele üleüldine nõrgenemine järgneb. 62. Hinge kinnimatmine (Asthma).

63. Südame, südamekoti, suure tuissoone ja kopsu tuissoone organilised wead. 64. Tuissoonte soid. 65. Maksa, põrna, mao, soolikate, neerude ja teiste sifemiste kehaosade organilised wead, mis keha toitmist takistawad. 66. Soolte wäljatulek.

67. Pärjaoolika wäljakukkumine ilma iseäraliste raskusteta, uruangu õõstoru, pärjaoolika ja uruangu ummistused. 68. Uru-

augu muhud ehk haemorrhoidid¹⁷⁾, mille tagajärjeks toitmise rikked on. 69. Loomuvastane uruauk. Wäljahaheidete dõstoru. 70. Suguosade kaotus, rikked kusetorus ja kusepõies, kusetoru dõstoru suguosa tagumises pooles. 71. Kusetoru kivihaigus ja kusetoru ummistus. 72. Mälaline kuse tilkumine. 73. Kui üks ehk mõlemad munad kubemetesse läinud. 74. Muna ehk seemnenõbrilise westõbi. 75. Seemnenõbrilise tõmbsoone laienemine. 76. Munade, seemnenõbrilise ja munakoti paistetused.

77. Selgroo kaswamise wead, pikaldased haigused ja muutused; niuete muutused. 78. Labajala ehk käe puudumine. 79. Käte ja jalgade kõweraks ehk lühikefeks jäämine, mis liikumist ehk riiete ja jalandude kandmist takistab: käte lühemaks jäämine vähemalt 4^{1/2} tsentimeetri võrra, jala — 2^{1/4} tsent. võrra; jalgade kõwerus, kui põlved seistes teineteisest üle 13 tsentim. kaugel on; kui wabalt seistes jalakandade wahel 9 tsentim. on. 80. Kui suuremad kehaliikmed liikumataks on jäänud, nikastused wananenud ehk waleliikmed tekinud ja murded ebaloomulifelt kokku kaswanud, mis käte ja jalgade tegeruust takistab. 81. Käte ehk jala kidumemine, mida parandada wõimata. 82. Ühe pöidla ehk parema käe esimese sõrme, ühes käes kahe sõrme ehk mõlemas käes ühe sõrme puudumine. 83. Kui üks sõrm tsestwalt liikumata on. 84. Pöidla ja esimese sõrme, parema käe esimese ja teise sõrme kokkukaswamine. 85. Jala tõmbsoonte laiunemine ja nende wananenud haawad. 86. Kui labajalg sisse- ehk väljaspoole, üles- ehk allapoole pöördub ja selle tagajärjeks kumpjalgsus on. 87. Ühe suure ehk kahe teise warba puudumine. 88. Ülearwulised sõrmed ja warbad, kõwerad sõrmed, mis kokku ei lähe ja muud wead, mis käte ehk jalgade liikumist takistawad.

M ä r k u s. Haiguste nimetirja, mis wäeteenistuseseaduses awaldatud, muudetakse sõjaajaks sagedasti. Need muutused ei muuda aga nimetirja ennast, waid puudutawad enamisti wäliseid lehwigu, pääsajalitult jalgade ja käte wigu kui ka hammaste kohta käiwaid punkte. Need muutusi aga, mis wabel tagasi wõetakse, siin üles lugeda on wõimata. Pääjoontes käitakse aga ikkagi seaduses awaldatud nimetirja järele. Suur osa nimetatud haigustest tehakse järeלטatumifeteel (испытание) sõjawäehaigemajades eriarstide poolt tindlats.

Haiguste seletused.

1) Addisõni- ehk prontshaiigus (Morbus Addisoni) = haigus, mida Addisõni esimest korda on kirjeldanud. Naht jääb lõdwaiks ja läheb prongis-
 tarwa, mille põhjuselks tiifitus, wäht j. t. haigused on. 2) Suhkrutõbi (Diabetes mellitus) = üleüldine teha kui ka waimu omaduste nõrgenemine, ülirohke kufemine; suhkrutõbe päätunnismärk on, kui kufes suhkrut leidub. 3) Näärmetiifitus (Scrophulosis) = mahlanäärmete tsestwad paistetused, mis sagedasti mädanemisega lõpewad ja mille kaajas naha, limanaha, luude põle-

titud käivad. 4) Vere tinnijäämatus (Haemophilia) = keha iseäraline omadus, kui verd, mis näituseks haavast jooksma hakkab, koguni raske ehk päris võimata finni pidada on. 5) Pahaloomulised kasvajad = sarnased kasvajad (nagu näit. vähijahaiigus), mis väga raske arstida ja kehas suuri muutusi teevad. 6) Tantsutõbi (Chorea) = iseäraline närvihaigus, mis pääasjalikult ennast selles avaldab, et mustlid ehk lihased sagedasti kokku tõmbuvad, kui inimene puhtab ehk ta ennast liigutada tahab. 7) Hüsteria (Hüsteria) = sagedane meeleolu ja tujude muutus, mõnikord ta krampidega ühenduses. 8) Söötraig (Lupus) = Wene ja Sassa keeles „hundihaigus“: kasuajas, mille põhjuselks nahatiiflus on. 9) Naha seenehaigus (Dermatomycosis) = nahahaigus, mille sünnitajaks iseäralised seeneteaded on. 10) Will-ohatis (Pemphigus) = wisa nahahaigus, mille põhjused teadmata ja mille tundemärgiks wäiteste põiekestte tekkimine on. 11) Sügelewad mügarad (Prurigo) = sügelewad nahatõbi, kui ihu pääl, pääasjalikult alumises kehaosas, kangesti sügelewad muhtused tekiwad. 12) Kalanahk (Ichtyosis) = naha haigus, mille mõjul naha pääle kala soomuste taoline tord tekitab. 13) Soomusammastpool (Psoriasis) = tuhwade, lätkiwate pärilisarnaste teadete tekkimine sagedasti üle terve keha. 14) Lubjaläärn (Favus) = päänaha kärna minel, mis la teiste kehajagude pääle üle minna wõib. 15) Skorbut (Scorbutus) = ka tsõnga = haigus, mille põhjuselks muutused weres on. Skorbut awaldab ennast üldises kehatoitmise korratuses, mille tagajärjel palju werejoofsu mitmesugustesse kehaosadesse ette tuleb, werewaesus järjekindlalt suureneb ja üldine jõuetus järgneb. 16) Trahoma (Trachoma) = marjahaiigus, mis õige harwa parandataw, suuremalt jaolt aga silma kütikles armid järele jätab. 17) Uruaugu muhud (Haemorrhoiden) = Pärastoolika tõmbsoonte laienemine, sest et werejooks neis takistatud on. Soontesse tekiwad suured sõlmed, mis suurt walu sünnitada wõiwad.

Teise järgu ratnikuteks

määratakse neid, kellel wead ja haigused on, mis järgmistes punktides nimetatud: 1, 2, 3, 8, 10, 20, 22, 23, 24, 25, 33, 37, 40, 43, 44, 45, 50, 53, 54, 55, 59, 61, 73, 75, 79, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88. Pääle selle 30 ja 38, kui nägemisewõim ühe filmaga mitte alla 0,5 ja teise filmaga 0,05 ei ole, 42 — kui mõlemad kõrwalehed puuduvad ja 82 — kui mõlemal käel üks sõrm puudub. Muudu wabas-tatakse teenistusest jäänawalt.

B. Mitmesuguste palwefirjade wormid.

Paiukite ja abirahade palumine on alamwäelisele ja ta perekonnale õige lihtsaks ja kergeks tehtud. Suuremalt jaolt wõiwad nad seda suusõnal teha. Tuleb aga muidugi ette, kus suusõnal palumine raske ehk kus kirjaliku palwe saatmine tarwilik. Kuidas paluda, kelle poole pöörata ja kudas see tarwilik, selle kohta on raamatu esimestes osades selgeid näpunäiteid ja juhatusi antud.

Runa aga suurema osa alamwäelistel ja nende perekondadel palwekirjade wenekeelsed wormid tundmata, paneme siia kõik tähtsamad neist üles, mille põhjal iga kirjaoskaja palwekirja kokku seada võib. Enne aga lugegu juhatused läbi, mis sellekohastes pääütükkides antud.

I. Alamwäelise palwekiri paini-õiguse saamisets (ligem seletus esimeses osas, IV. pääütükk).

Въ Уъздное (или Городское) по воинской повинности Присутствіе.

Званіе, имя, отчество, фамилія.

ПРОШЕНІЕ.

Представляя при семъ удостовѣреніе о моей личности, прошу подвергать меня освидѣтельствуванію на предметъ опредѣленія правъ моихъ на пенсію и объявить мнѣ, въ какое учрежденіе и когда надлежитъ мнѣ явиться для освидѣтельствванія.

Годъ, мѣсяць, число.

Подпись.

Жительство имѣю: (täielik aadress).

Märkus. Seba palwekirja võib ka maakonna wäeülesma ehk maakonna politseile saata.

II. Palwekiri päewaraha saamisets (ligem seletus esimeses osas, XIII. pääütükk).

Въ волостное правленіе уъзда
губ. (или въ такую-то городскую управу).

Званіе, имя, отчество и фамилія уволеннаго съ военной службы въ первобытное состояніе (или въ отпускъ). Такой-то части. Мѣстожителство (точный аdress).

ЗАЯВЛЕНІЕ.

Прилагая при семъ свидѣтельство о выполненіи воинской повинности за № (или отпускной билетъ за № или другіе документы, удостовѣряющіе право на полученіе суточныхъ денегъ) прошу о выдачѣ мнѣ суточныхъ денегъ, установленныхъ приказомъ по военному вѣдомству 1915 г. № 297.

Годъ, мѣсяць, число.

Подпись.

III. Alamväelise perekonnaliikmete palvekirjad painki saamiseks (ligem seletus teises osas, IV. pääühis).

1. Lese palvekirji.

Уъздному Воинскому Начальнику (или другимъ указаннымъ въ § 859 учреждениямъ и лицамъ).

Вдовы (нижняго чина) — имя, отчество, фамилія.

ПРОШЕНИЕ.

Представляя при семъ 1) удостовѣреніе больницы (или врача) о смерти моего мужа и ея причинѣ вмѣстѣ съ билетомъ о раненіи (или другими документами, содержащими записи о ранахъ и болѣзняхъ его), 2) удостовѣреніе о томъ, что я не утратила права на пенсію, 3) о бракѣ моемъ съ умершимъ нижнимъ чиномъ (— напр.: метрическая выпись или свидѣтельство о бракѣ), 4) удостовѣреніе о томъ, что умершій мой мужъ получилъ при жизни пенсію (если онъ таковую получилъ), прошу назначить мнѣ пенсію, предусмотрѣнную въ соотвѣтствующемъ законѣ.

Годъ, мѣсяцъ, число.

Подпись.

Жительство имѣю:

2. Waestelaste palvekirji.

Уъздному Воинскому Начальнику (или другимъ лицамъ и учреждениямъ, указаннымъ въ § 859).

Сироты (сиротъ) нижняго чина — имя, отчество, фамилія.

ПРОШЕНИЕ.

Представляя при семъ 1) удостовѣреніе больницы (или врача) о смерти моего (нашего) отца и ея причинѣ вмѣстѣ съ билетомъ о раненіи (или другими документами, содержащими записи о ранахъ и болѣзняхъ его), 2) удостовѣреніе о томъ, что я (мы) не утратилъ (утратили) права на пенсію, 3) о времени рожденія отъ умершаго нижняго чина (— напр.: метрическая выпись или свидѣтельство о рожденіи), 4) удостовѣреніе о томъ, что я (мы) неспособенъ (неспособны) къ труду, требую (требуемъ) посторонняго ухода и не имѣю

(имѣемъ) средствъ къ пропитанію, прошу (просимъ) назначить мнѣ (намъ) пенсію, предусмотрѣнную въ соотвѣствующемъ законѣ.

Годъ, мѣсяцъ, число.

Подписи.

Жительство имѣю (имѣемъ):

M ä r k u s. Palwefirjas tulewad muidugi ainult need dokumendid nimetada, mis palujatel vlemas on. Waeſtelaste eest wõivad palwefirja ka nende käemeheid saata, mis siis sellekohaselt muuta tuleb.

IV. Palwefiri Alekssei Komiteele (ligem seletus neljandas osas: Alekssei Komitee).

Въ Алексѣевскій Главный Комитетъ. (Петроградъ, Владимірскій пр., 19.)

Вдовы (опекуна или лица, на попеченіи котораго сироты находятся) нижняго чина — имя, отчество, фамилія.

ПРОШЕНІЕ.

Представляя при семъ удостовѣреніе объ участи мужа (нижняго чина) (съ указаніемъ воинскаго званія, полка, имени, отчества и фамиліи) и удостовѣреніе о времени рожденія сиротъ отъ нижняго чина (метрическая выпись или свидѣтельство о рожденіи) прошу назначить имъ пособіе (или содѣйствовать къ обезпеченію первоначальнаго обученія).

Годъ, мѣсяцъ, число.

Подпись.

Жительство имѣю:

V. Palwefirjad Aleksandri Komiteele (ligem seletus neljandas osas: Aleksandri Komitee).

1. Mammwäelise palwefiri.

Въ Александровскій Комитетъ о раненыхъ. (Петроградъ, Кирочная, 4.)

Званіе, полкъ, имя, отчество, фамилія.

ПРОШЕНІЕ.

Представляя при семъ удостовѣреніе о полученномъ мною раненіи (или увѣчи), о настоящемъ состояніи моего

здоровья и о личности, прошу о назначеніи мнѣ единовременнаго пособія. Деньги прошу адресовать (ближайшее почтовое учрежденіе съ выдачею денегъ).

Годъ, мѣсяць, число.

Подпись.

Жительство имѣю:

2. Lese ehk waestelaste täemehe palwetiri.

Въ Александровскій Комитетъ о раненыхъ.

Вдовы (опекуна сиротъ, или родителей нижняго чина) -- имя, отчество и фамилія.

ПРОШЕНИЕ.

Представляя при семъ удостовѣреніе объ участи мужа (сына, отца) (указать воинское званіе, полкъ, имя, отчество и фамилію мужа, сына, отца), о моей личности и нуждѣ въ пособіи, прошу о назначеніи мнѣ единовременнаго пособія.

Деньги прошу адресовать (ближайшее почтовое учрежденіе съ выдачею денегъ).

Годъ, мѣсяць, число.

Подпись.

Жительство имѣю:

Märkus. Palwetirjad Komitee hoole alla võtmise asjas (о принятіи подъ покровительство Комитета) tulewad saata 1) alamväelisel maakonna sõjaväeülema ja 2) tema lehel ehk waestelastel sõjaväeülema, politsei- ehk wallawalitsuse nime pääle, kes palwetirjad tarwiliste dokumentidega Komiteele saadavad (ligemalt Aleksandri Komitee kohta käimas seletuses).

VI. Palwetiri Elisabethi Komiteele.

Sõjameeste laste eest, kes väljaspool seaduslikku abieli sündinud, kui ta nende emade eest hoolitsetahtse erawiisil, nagu mõnes suuremas Wenelinnas linnawalitsused. Kuid need võivad ka Elisabethi Komiteest abi saada. Palwetirjale tuleb aga tunnistus juurde lisada, et laps tõepoolest alamväelise oma on. Kõige parem, kui selle tunnistuse alamväeline ise saadab, kus juures ta allkiri tema ülemuse poolt tõeks on tunnistatud. Kui võimalik, võib ka kirikuraamatute põhjal väljaantud tunnistus juurde lisada, niisama kehuse tunnistus. Palwetiri tuleb kohaliku väeteenistuse-komisjoni kaudu saata.

Въ Комитетъ Ея Императорскаго Высочества Великой Княгини Елисаветы Феодоровны по оказанію благотворительной помощи семьямъ лицъ, призванныхъ на войну.

Матери (опекуна) внѣбрачныхъ дѣтей нижняго чина — имя, отчество и фамилія.

ПРОШЕНІЕ.

Представляя при семъ удостовѣреніе о призывѣ нижняго чина (воинское званіе, полкъ, имя, отчество и фамилія) на дѣйствительную службу, его личное удостовѣреніе о томъ, что дѣти родились отъ него (или выпись изъ церковныхъ книгъ), о личности и нуждѣ въ пособіи, прошу о назначеніи такового.

Годъ, мѣсяцъ, число.

Подпись.

Жительство имѣю:

Sisukord.

Lehetülg.

Eesõna III—IV

Esimene osa.

Alamväeliste paiut.

1. Kellel on õigus paiutit saada?	1
2. Paiuti juurus	2
3. Wigastuste registreerimine ehk ülestkirjutamine	2
4. Arstline järelewaatus paiuti-õiguse saamiseks ja õigus järelewaatust nõuda	3
5. Asutused, kes alamväelisi arstlikelt järele waatawad	4
6. Tunnistus järelewaatamise kohta	4
7. Paiuti määramine	5
8. Paiuti väljaandmine	6
9. Istitud, kellele paiut välja antakse	6
10. Paiutit ei tohi kinni pidada	7
11. Õigus paiutit uuesti paluda	7
12. Sõõgi- ja teerahad	7
13. Päewarahad	8
14. Paiuti väljaandmise seisujätmine	9
15. Paiuti väljaandmise lõpetamine	9
16. Maakonna ja linna näiteenistuse-komisjonide otjuse vastu kaebuste töstimine ja nende muutmine	10
17. Asja harutamine kubermangu-komisjonis	10
18. Kubermangu-komisjoni otjuse vastu kaebuste töstimine	11

Teine osa.

Paiut alamväeliste lastele ja waestelelastele.

1. Kellel on õigus paiutit saada?	12
2. Misjagustel tingimistel saab paiutit	13
3. Paiuti juurus	14
4. Kuidas paiutit saada?	15

5.	Paiuki määramine	16
6.	Paiuki väljjaandmine	16
7.	Õhtud, kellele paiut välja antakse	17
8.	Paiuki väljjaandmise kinnipidamine	17
9.	Paiuki väljjaandmise seisumajätmine	17
10.	Paiuki väljjaandmise lõpetamine	18
11.	Paiuki määramise otsuste vastu kaebuste tõstmine	18

K o l m a s o j a .

Ulamväeliste perekondade kroonu abiraha.

1.	Perekonnad ja isikud, kellel õigus on kroonu abiraha saada	19
2.	Kroonu abiraha õiguse osaliseks saamise tingimised	20
3.	Abiraha juurus	20
4.	Linna- ja wallakuratoriumid	21
5.	Õotta kutsutute perekondade isiklike koosseiju ja selle muutuste kohta teade kogumine	21
6.	Kuratoriumide tegemise järel walwamine ja nende vastu kaebuste tõstmine	22
7.	Abiraha määramine	23
8.	Abiraha väljjaandmine	23
9.	Õhtud, kellele abiraha välja antakse	24
10.	Mis ajast pääle antakse abiraha?	24
11.	Misjulguse ajani antakse abiraha?	25
12.	Abiraha kinnipanef	26
13.	Abiraha otsuste vastu kaebuste tõstmine ja üleüldine järelwalwus sõjamehe perekonna eest hoolitsemise asjus	26
14.	Tagawara- ja maakaitsewäeliste õigused riigiteenistuse asjus	26

N e l j a s o j a .

Abiandmise Komiteed.

A.	Meksi Komitee	28
1.	Õhtud, kellel õigus on abi saada	29
2.	Misjulgustel tingimistel saab abi?	29
3.	Abiandmise wiis ja määr	30
4.	Kuidas abiraha paluda?	30
5.	Abiraha väljjaandmine	31
6.	Kaebused abiraha määramise asjus	32
B.	Romanowi Komitee	32
C.	Meksandri Komitee	33

1. Alamväelistele abiandmine	33
2. Abiandmine alamväeliste leskedele, vaestelelastele ja wanematele	35
D. Eljabethi ja Ksenia Komiteed	36

Viies oja.

Georgi kawaleride liisapalk ja paiuk	38
---	-----------

Viia.

A. Haiguste nimefiri.

Nimefiri haiguste ja kehaliste wigastuste kohta, mille tagajärjel töövõim on kadunud ehk vähemaks jäänud ja mis alamväelistele õiguse annavad

25. juuni 1912. a. seaduse põhjal paiukit saada	40
Haigused, mis väeteenistusest wabastavad	44
Haiguste seletused	47
Paragrafid, mille järele teise järgu ratsuiluteks määratakse	48

B. Mitmesuguste palwekirjade wormid.

1. Alamväelise palwefiri paiuki-õiguse saamiseks	49
2. Palwefiri päewaraha saamiseks	49
3. Alamväelise perekonnaliikmete palwekirjad painkisaamiseks	50
4. Palwefiri Aleksei Komiteele	51
5. Palwekirjad Alekhandri Komiteele	51
6. Palwefiri Eljabethi Komiteele	52

Hind 50 top.